

Töö ja Tervis

Sotsiaalpoliitiline kuukiri

Eestimaa Haigekassade Liidu ja Sotsiaalse Arengu Eesti Ühingu häälekandja

Nr. 10

Oktoober 1933 a.

IX aastakäik

Tellimise hind postiga:
aastas . . . 100 senti
6 kuu peale. 55 "
1 " " . 10 "
Välismaale aastas 150 s.

Ilmub kord kuus.
Talitusjatoim.: Tallinn, Lai tän. 38, k. 4
Telefon 448-35.
Tellimisi võtavad vastu kõik haigekassad ja postiasutised.
Üksiknumber 10 senti.

Kuulutuste hinnad:
1 lhk. kr. 20.—
1/2 " " 10.—
1/4—6.— ja 1/8 lhk. " 3.—
Teksti ees — 50% kallim

Sündivuse langus ja sotsiaalpoliitika.

J. Sonin.

Sarnase pealkirja all on ühes Rahvusvahelise Tööküüri väljaandes kirjutatud töö tuntud Genfi ülikooli professor L. Hersch*). Professor Herschi järeldused on küllalt huvitavad, et nendega tutvuneks ka „Töö ja Tervise“ lugejad.

Nagu teada, on sündivuse langus võtnud viimasel ajal maad pea kõigis kultuurmaades. Kui umbes sada aastat tagasi peaaegu igalpool Euroopas sündis veel 40 elusat last iga tuhande elaniku kohta aastas, siis on praegu palju sarnaseid riike, nende seas ka Eesti, kus sündivus on vähem kui pool sellest. Sarnane sündivuse langus algas läinud aastasaja algul Prantsusmaal. Sündivuse langemine seal oli aeglane, kuid järjekindel. Kuid

Prantsusmaa jäi ainsaks sarnaseks maaks ainult umbes 1/3 aastasajaks. Siis hakkas sama nähtus ilmsiks tulema

ka teistel maadel ja palju kiiremas tempos kui Prantsusmaal. Esialgul võis seda märgata germaani maades, kuid kõige viimasel ajal on sündivuse langemine olnud ka teistes romaani maades ja isegi slaavlaste keskel. Praegu ei saa enam rääkida, et

Prantsusmaa oleks ainus „väljasurev“ maa — on isegi maid, kus sündivus on vähem kui Prantsusmaal. Nii oli elusalt sündinuid 1931. aastal iga tuhande elaniku kohta Prantsusmaal 17,4, Eestis 17,4, Saksas 16,0, Šveitsis ja Norras 16,7, Rootsis 14,8, Inglismaal 15,8.

Lapsed põgenemas äikese eest.

Makovsky.

*) L. Hersch. Baisse de la natalité et politique sociale. Revue internationale du Travail. Vol. XXVIII. No 2. Genève 1933.

Mis on sarnase sündivuse languse põhjuseks, selle kohta on üles seatud palju teooriaid. On õpetlasi, kes peavad

selle põhjuseks moraali langust, usutraditsiooni lõdvenemist või jälle perekondlikkude sidemete lõdvenemist. On ka neid, kes põhjuseks peavad praeguseid sotsiaalolusid.

Üldiselt peab ütleva, et see küsimus ei ole sugugi veel selge ja nähtavasti ei ole siin mõju avaldanud üks tegur, vaid neid tegureid on palju enam. Meil ei ole praegusel momendil ka sugugi tähtis, mispärast sündivus langeb. Oleme ainult konstateerinud seda fakti ja katsume vaadelda, missuguseid mõjusid avaldab sündivuse langemine sellele, mida meie harilikult nimetame sotsiaalpoliitikaks. Kas nõuab see ajalooline fenomen sotsiaalpoliitika suuna muutmist? Või nõuab ta täiesti uue sotsiaalpoliitika loomist? Lepib ta ainult vähemate muudatustega või ei avalda ta mingit mõju?

Neile küsimusile katsub vastust anda prof. Herschi omas töös. Ta juhib kõigepealt tähelepanu asjaolule, et ühes sündivuse langusega võib tähelepanna ka surevuse langust. Kui sada aastat tagasi suri Euroopas iga tuhande elaniku kohta 20—30 elanikku, siis on see arv praegu tunduvalt väiksem. Nii 1931. aastal oli ta Saksas 11,2, Šveitsis 12,1, Inglismaal 12,3, Rootsis 12,5 ja Eestis 16,2.

Mis on selle tagajärjeks?

Tagajärjeks on rahva koosseisu vanaduslik muutus. Praegu juba on laste protsent väike, kuid ta näib veelgi vähenevat. Täiskasvanute protsent on suurenenud iga aastaga ja suureneb veelgi, suureneb eriti vanemate inimeste arv. Ei ole loota uusi muutusi, vaid võib arvata, et sarnane seisukord võtab küll varsti ainult püsiva ilme, s. t. sündivuse langemine kui ka surevuse langemine jäävad varsti seisma ja rahvastiku koosseis omab selle ilme, missugune tal oli selle seismajäämise ajal.

Mis on selle järeltuleks majanduse alal? Järelduseks on konsumeeriva rahvastiku vähenemine võrreldes produtseeriva rahvaga. On ju teada, et lapsed ainult tarvitavad, kuid ei loo. Kui laste arv väheneb ja täiskasvanute arv suureneb, siis kasvab aineid loojate arv ja kahaneb nende arv, kes ainult tarvita-

sid ilma et nad ise oleks loonud. Sarnane produtseerijate arvu kasv kutsub välja ikka rohkem ja rohkem suureneva tööpuuduse — tööpuuduse, mida ei saa enam nimetada sesooniliseks või konjunktuuriliseks. Tekib n. n. struktuuriline tööpuudus, kuna ta on tingitud rahvastiku struktuurist. Kui veel juurde arvata teaduse hiilgavaid edusamme, mille läbi masinate töö muutub mitmekordseks või loodakse uusi masinaid, siis ei ole ime, kui tööpuuduse kasvul ei näe lõppu.

Sarnasele tööpuudusele tuleb professor Herschi arvates vastu sammuda abinõudega, mis seavad jalule vähemalt endise proportsiooni konsomeerijate ja produtseerijate vahel. Sarnasteks abinõudeks oleks: 1) tööaja lühendamine (töötundide vähendamine päevas, tööpäevade vähendamine nädalal, tööistete pikemate puhkeajade lubamine igal aastal); 2) töötajate vanaduse piiramine kahe piirjoonega: vanaduse alammääraga, millest nooremaid inimesi ei tohi tööle lasta ja vanaduse ülemmääraga, millest alates kõik tööliised tulevad lasta pensionile. Muidugi on sarnane vanaduse piiramine lähedalt seotud koolisunduse pikendamise ja vanadusekindlustusega.

Professor Herschi arvates neist abinõudest ükski ei jätka, sest produktsiooni suurenemine on paratamatult ka endise proportsiooni maksimapanemisel konsumeerijate ja produtseerijate vahel, sest tehnika edu suureneb paratamatult iga päevaga. Tuleb tõsta rahvamasside ostujõudu, et suurendada iga üksiku isiku konsumatsiooni. Selleks on tarvis palkade kõrgendamist. Kõrgete palkade teooria ausse tõstmine on saanud paratamatuseks. Konsumatsiooni suurendamiseks tuleb veel suurendada ühiskonna poolt tasuta pakutavaid hüvesid. Siiaamaani on meil ühiskonna poolt tasuta tarvitada avalikud teed, algharidus, paljudes kohtades ka vesi ja mõnel pool vasematele klassidele alandatud hindadega ka elekter, teatripiletid jne.

Seda süsteemi võib laiendada paljudele teistele nii materjaalsetele kui ka vaimlistele hüvedele.

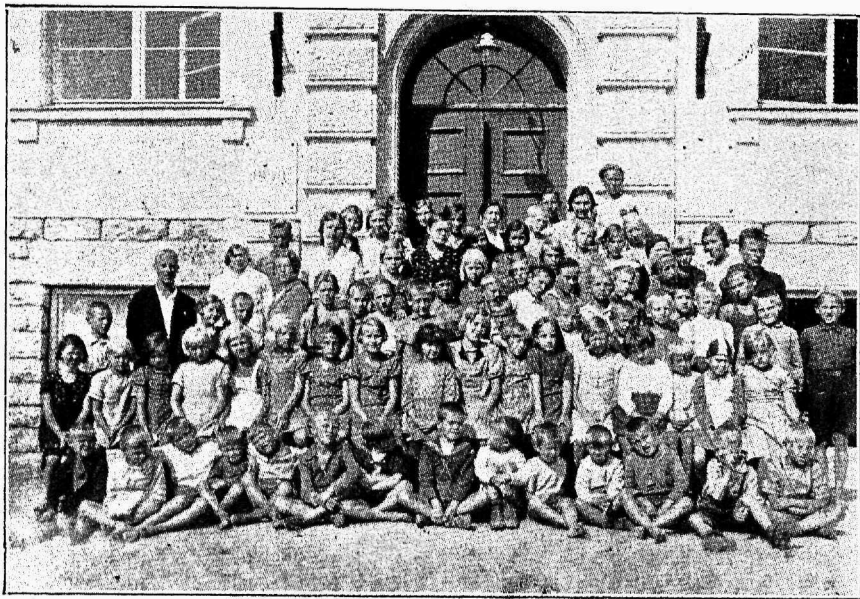
Selle süsteemi laiendamisega võimal-

datakse massidele tarvitada ikka enam ja enam teisi konsumatsiooni hüvesid.

Viimase ettepaneku elluviimine muidugi mõjutab omakorda tublisti fiskaalpoliitikat. Prof. Hersch ütleb, et maksuteooriad tunnistavad õigeaks progressiivse maksustamise. Ei ole ülekohutune, kui maksud edaspidi tugevamini haaravad suuri sissetulekuid. Suurte varanduste riisiko saada konfiskeeritud revolutsioonide ajal, ei ole proportsio-

Mida rohkem sissetulek on määratud kapitaliseerimiseks, seda rohkem peavad teda haarama maksud. Teiste sõnadega: mida suurem on frangi osa, mis määratud kapitaliseerimiseks, seda rohkem tuleb seda franki maksustada.

Kuid sündivuse langus nõuab ka rahvastiku ja kapitalide uut jaotamist majanduselu mitmesuguste alade vahel. See jaotamine võib olla mitmesugune

Eesti Lastesõprade Ühingu Keila suvekolonii

naalne nende suurusele, vaid ta on suurem. Sellepärast ei pruugi ka maksud olla proportsionaalsed sissetuleku suurusele. Veel rohkem õigustavad maksude progressiivsust teooriad (Wagner ja teised), mis riigile peavad omaseks jaotava õigluse missiooni ja mis näevad maksude progressiivsuses abinõu olemasolevate sotsiaalsete ebasarnasuste pehmemdamiseks.

Kuid praegusel ajal nõuavad rohkem arenenud maadel maksude progressiivsust just majanduslikud põhjused: osa rahvuslikust kapitalist tuleb eraldada kapitaliseerimisest, mis on liialt muutunud (ja muutub veelgi) ekstsensiivseks. See osa tuleb kasutada ikka enam ja enam nõrgemaks jääva tarvitaja ostujõu suurendamiseks. Sellega suurendatakse kogu rahva ostujõudu.

sõltuvalt vaadeldava miljöö ajaloolistest ja loomulistest tingimustest.

Kui tõmmata üldjooni, siis võiksime ehk öelda nii: meie teame, et kõik meie tarvidused ei ole ühesuguselt elastilised. Nagu majandusteadlane Ch. Gide ütleb, „ei saa inimene tarvitada oma nälja kustutamiseks üle teatud kvantumi leiba ja janu kustutamiseks üle teatud kvantumi vett“. Missugune on aga piir, näiteks, raamatute muretsemisel oma raamatukokku või ehteasjade muretsemisel oma ilustamiseks? Missugune on piir oma kunstimeelte rahuldamiseks? Võib öelda, et inimese materiaalsed nõuded otsemas mõttes on kõige hädalikumad, kuid ka sarnased, mis rahuldatud saavad teatud kindla kvantumi läbi. Vastupidiselt aga sotsiaalsel, intellektuaalsel, esteetilisel, moraalsel jne.

alusel tekkinud nõuded on piiramata. Nad tihti suurenevad, kui neile rohkem ja rohkem vastu tullakse.

Esimese kategooria hüvede kvantum, missugune on küllaldane teatud riigi tarvis, on sõltuv selle riigi rahva arvust, teise kategooria hüvede kvantum on sõltuv aga rahva elu nivoost, tsivilisatsioonist ja rahva ostujõust.

Rahvaarvu kasvu seismajäämine kultuuriliselt arenenud maadel on enesega kaasa toonud tõsiolu, et esimese kategooria tarvete produtseerimine ei võiks enam tõusta sarnaselt kui see sündis sisiaajani. Vastupidi aga tsivilisatsiooni tõusuga suureneb nõudmine teise kategooria tarvetele, kuigi rahva arv enam ei suurene. See tõsiolu peaks määrama suuna tootjate, kui ka kapitalide jaotamisele.

Kahjuks on just põllumajandus muutunud viimasel ajal eriti intensiivseks.

Tema industrialiseerub ja mehaniseerub. See omakorda raskendab maailma agraarkriisi, laseb veelgi langeda põllusaaduste hindadel ja vähendab kohutavalt põllumajanduses töötajate ostujõudu ja raskendab sellega üldist kriisi.

Selle järelduseks on paratamatult põllumajanduse tähtsuse langemine moodsas majandussüsteemis, samuti ka külade tühjenemine ja linnade suurenemine ja arenemine. Ei ole mõtet hakata kasutama uusi maid põllumajanduslikuks otstarbeks.

Kahjuks peame märkima, et nendest professor Herschi poolt tehtud järeldustest ei ole sisiaajani veel kuigi palju ellu viidud ja ei ole märgata, et neid aluseksi võetakse sotsiaalse elu korraldusel. Üldriiklikud huvid ei suuda veel läbi lüüa — peale jäävad ikkagi võimalevate ringkondade erihuvivid. Sellepärast sipleb terve ilm ikka edasi kriisipaelus.

Haiguste vastu kindlustamise seadus kohtute ja kindlustusasutuste uuema praktilise järgi.

O. Vahtra, abitööinspektor.

(Tööinspektorite koosolekul 27. ja 28. juunil s. a. peetud referaadi kokkuvõte.)

Sarnasena, nagu meie omariikluse alguks tööliste haiguse vastu kindlustamise seaduse 1917. aastal tehtud muudatuste ja täiendustega pärisime, on ta püsinud tänini.

Aeg, mille kestel on tulnud seda seadust käsitleda, on küllalt pikk olnud, et luua kindlaid seisukohti nii mõnedegi mõistete kohta, mis seaduses eneses ehk küllalt selgelt ei ole väljendamisest leidnud või tekitanud kaksitimõtlemissi, sest 1917. aasta seadusse toodud uute normide kohta, mis juhuslist ilmet kannavad, ei pärinud meie mingeid täiendavaid seletusi, mis seaduse käsitamist oleks hõlbustanud.

Kui enne V. ajutise valitsuse poolt tehtud seaduse muutmist kõigi küsimuste kohta sai kasutada Litvinov-Falinsky seletusi ja V. kinnitusnõukogu otsustes väljendatud motive, siis muudetud seaduse puhul ei olnud neid au-

toriteetlikke seletusi võimalik terves ulatuses enam kasutada.

Siin pidid abiks tulema need asutused, kellele seadusega ülesandeks tehtud vajalikel korradel seletusi anda.

Tänini saadud seisukohtadega, mida on väljendanud kinnitusnõukogu ja selle osakonnad ning peamiselt Riigikohtu administratiiv-osakond, on meil õige koguke uusi mõisteid ja norme senistele lisaks toodud ja et selgusele jõuda, missuguseid norme sisaldab nüüd seadus kindlustusasutiste ja kohtute uuema protsessi järgi, siis lubatagu mulle käesoleva referaadiga selgitada seda küsimust.

Kuni 1931. aastani arvati tööliste haiguse vastu kindlustamise seaduse ulatust § 257 loetletud tööstusharude kohta, kuid siis ja nimelt 14. septembril samal aastal seletas kinnitusnõukogu üldkoosolek, et suur-, kesk- ja väiketööstuse seadusega on tühistatud ex-

vene tööstuse mõiste, mille tõttu tühistusid ühtlasi ka § 257 esinevate tööstuslikkude vabrikute, tehaste ja käsitöökodade mõisted. Sama seadusega olevat tühistatud töökaitseõiguslik vahetegu vabrikutööstuse ja käsitööstuse vahel, mille tõttu ka § 257 esinev sama vahetegu oma mõtte kaotavat, ja ex-vene tööstuse mõiste tulevat asendada eesti seaduses leiduva sellekohase uue mõistega, mille tõttu muutuvat sisutuks ka muud § 257 osad. Sellepärast tulla praegusel ajal § 257 kohaldada „Laste, alaealiste ja naiste töö kohta tööstusettevõtetes käiva seaduse“ § 1-ga. Sellele seletusele vastavalt pidid haigekassade koosseisu nüüdsest kuuluma suur hulk käitisi, mis senini ei olnud haigekassade alla arvatud kui § 257 nõuetele mittevastavad.

Tekkinud vahekorrad tõttu ulatus kinnistusnõukogu poolt antud seletuse kaalumine Riigikohtusse. Rk. administratiiv-osakond toimetusega 14./25. okt. nov. 1932 leidis, et kinnistusnõukogu üldkogu seisukoht ei olevat õige, sest § 257 ei olevat muudetud ja kuigi suur-, kesk- ja väiketööstuse seadus on muuten vabrikumõiste, siis § 257-es tähendatud vabrikute all tulevat nüüd mõista tööstusi, mis ettenähtud suur-, kesk- ja väiketööstuse seaduses. Ei saavat aga kuidagi § 257 alla arvata neid „Laste, alaealiste ja naiste töö kohta käivas seaduses“ ettenähtud ettevõtteid, mis ei moodusta enesest suur-, kesk- ja väiketööstuse seaduses ettenähtud tööstusi.

Veel kategoorilisem on Riigikohtu administratiiv-osakonna otsus 14. okt. 1932 sama küsimuse puhul, sest haigekassa allakuuluvat ainult need ettevõtted, mis loendatud § 257-es, kuid ei saavat haigekassa alla arvata ettevõtteid, mis ei ole § 258-s ette nähtud, sest see paragrahv ei ole muudetud ja hili-semad seadused võivad puudutada § 257-s ettenähtud mõisteid ainult niipalju, kui nad käivad selles paragrahvis ettenähtud ettevõtete nimetuse kohta, kuid ei õigusta uute ettevõtete viimist selle paragrahvi alla. Seadus „Laste- alaealiste ja naiste töö kohta tööstustes“ ei puudutavat § 257 ettenähtud ettevõtete mõisteid ja sellepärast ei võivat ka § 257 alla viia neid ettevõt-

teid, mis ette nähtud tööstuslikkudena laste, alaealiste ja naiste töö kohta tööstustes käivas seaduses, seda enam, et need ettevõtted selle seaduse järgi tööstuslikkudeks loetakse ainult selle, s. o. laste, alaealiste ja naiste töö kohta tööstuses käiva seaduse käsitamisel.

Vaatamata sellele, et Riigikohus ei ole ühinenud kinnistusnõukogu üldkogu seletusega, leidis I osakond koosolekul 18. märtsil 1933. a. ETK kaebuse puhul nimetatud ühisuse transporttööde ettevõtte Tallinna ühishaigekassa alla arvamise vastu antud kaebuse arutamisel, et § 257 teksti ei tulevat võtta sõnasõnalt, vaid kinnistusnõukogu seletusega 14. sept. 1931. a. olevat see § kaotanud oma esialgse mõiste ning seda tulevat siiski asetada Laste, alaealiste ja naiste töö kohta tööstusettevõtetes käiva seaduse § 1-es sisalduva tööstuslikkude ettevõtete definatsiooniga.

On arusaadav, et see I osakonna otsus on tehtud vastandina Riigikohtu administratiiv-osakonna eelnimetatud seisukohtadele eeldusega, et Riigikohus ennem tehtud seisukohad revideerimisele võtaks, nagu seda on juhtunud mõneski teises asjas, mis edaspidi kinnitamist leiab.

Seaduse ulatuse küsimuses on põhimõttelisi ja suuremaid lahkuminekuid olnud veel hädaabitöölise haigekassade alla arvamise küsimuses.

Kui mõnes haigekassas hädaabitöölise asi mingisugust arusaamatust ei ole esile kutsunud, on teises haigekassas see küsimus olnud niioelda elu- ja surmaküsimuseks. Et selles küsimuses ka autoriteetsed asutused on üksteisele vastukäivaid otsusi teinud, siis ei ole imeks panna, et esile kerkisid soovimatud nähted, nagu haigekassa juhatuse tagandamine, ühe osa hädaabitöölise haigekassa alt sootuks väljajätmine jne.

Kuna küsimus puudutab mitmeid tuhandeid töölisi, siis tuli küsimusele kindel seisukoht muretseda.

15. veebruaril 1932. a. seletas kinnistusnõukogu üldkogu, et hädaabitöölised, kes töötavad era- või omavalitsuse ettevõtetes, peavad olema haiguste vastu kindlustatud haigekassades, kui need ettevõtted kuuluvad § 257 ettenähtud

tööstuse liiki ja kui neis töö kestab üle ühe nädala.

Võru linnavalitsuse kaebusel arutas Rk. adm. osak. 14./25. okt. 1932. a. seda küsimust ja asus seisukohale, et hädaabitöölaliste haigekassa alla arvamise on ekslik, sest omavalitsuse poolt riigi ülesandel hädaabitööde korraldamine hädaabitöölistega tööpuuduse all kannatajatele abiandmiseks ei moodustavat enesest mõnda omavalitsuse ettevõtet või käitist, kuna tööpuuduse all kannatajatele elamisvõimaluste andmiseks riigi ülesandel omavalitsuste poolt korraldatavaid töid ei saada lugeda omavalitsuse tavaliseks ettevõtteks või käitiseks, sest neid töid võetavat ette riigi, mitte aga omavalitsuste korraldusel tööpuuduse vastu võitlemise sihiga, et anda elamisvõimalusi tööpuuduse all kannatavaile isikuile. Kuigi riik korraldab neid töid ka omavalitsuste kaudu, ei tegevat see neid töid omavalitsuste ettevõtteks, kuna need olevat ette võetud riigi korraldusel ja riigisummadega. Asjaolu, et nende tööde läbi saavutavad omavalitsused teataval juhitudel kasu selle läbi, et tehakse ära tööd, mida peaks omavalitsused ise tegema omal kulul, ei põhjustavat nende tööde arvamist omavalitsuse ettevõtteks või käitisteks.

Hiljem aga — ja nimelt 10. veebruaril 1933. a. asus Rk. samas küsimuses teisele seisukohale ja leiab, et kaaluv ei ole linnavalitsuse väide, et linnal ei olevat hädaabitöölistega tehtavate juhuslikkude tööde jaoks tööstuslisi ettevõtteid või käitisi, kus linn esineks ettevõtjana. Linnavalitsuse poolt korraldatud hädaabitööd, nimelt mullaja õmblustööd, milliste korraldamiseks riik linnaomavalitsusele rahalist abi annab. Neil kaalutlustel jõuab Riigikohus otsusele, et hädaabitöölised peavad olema haiguste vastu kindlustatud haigekassades, kui need ettevõtted kuuluvad § 257 ettenähtud tööstuste liiki.

Põhimõttelise tähtsusega on ka piimaühingute päralt olevate koorejaamade haigekassa koosseisu kuuluvuse küsimus. Kui kinnitusnõukogu 24. okt. 1930. a. seda küsimust arutas, siis jõuti seisukohani, et piimaühingute koorejaamad ei ole iseseisvad ettevõtted, vaid

nende ühingute piimatalituste lahutamata osad, mida ei ole tarvis arvata haigekassa alla eraldi. Nendes töötavad isikud loetakse haigekassa liikmeteks samast ajast, mil piimaühingu piimatalitus haigekassa alla on arvatud.

Selle seisukoha on ka Riigikohus omaks võtnud ja tunnustanud kinnitusnõukogu poolt § 272 korras antud seda seletust, kuna nii mõneski teises küsimuses samas korras antud seletusi ei ole tunnustanud. Kuid siinkohal peab märkima, et kinnitusnõukogu selle seletuse maksvust tuleb lugeda seletuse avaldamise ajast, mitte aga enne seletuse avaldamist olnud aja eest, nagu see selgub ka adm.-osakonna otsusest 14. okt. 1932. a. Elva Piimaühingu kaebuse puhul koorejaamadelt haigekassa maksude ja viivitusrahade sissenõude asjas.

Eeltoodus on märgitud lühidalt tähtsamad seisukohad seaduse ulatuse kohta, millistele kohtud ja kinnitusasutused on asunud, kuid nüüd peab vaatlema tähtsamaid seisukohti, mida avaldatud isikute suhtes, kes peavad haigekassade alla kuuluma.

Kuigi seaduses selles küsimuses mindeid akte ei leidu, on ajajookul koguke seletusi selle küsimuse juurde tekkinud. Väga tihti ettetulev nähe on, et käitise töötavaid isikuid valdaja nimetab õpilasteks, kes palka ei saa ja sellepärast ei ole haigekassas registreeritud. Kui sarnane „õpilane“ ise ka seletas revideerimise puhul, et tema tõesti palka ei saa, siis ei jäänud midagi muud üle, kui leppida temaga kui õpilasega.

Selles asjas tõi parandust osalt Meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seadus ja nagu kinnitusnõukogu üldkogu 14. sept. 1931. a. seletab, ei või olla tööstuslikus ettevõttes teisi töötajaid, keda nimetatakse õpilaseks peale selle seaduse põhjal õpilaseks võetud isikute. Sarnased õpilased, kui nad palka ei saa, ei alluvat siis haiguskindlustuse seadusele. Kõik muud töötajad aga, kui nad saavad oma töö eest mõnesugust tasu, kas kaudsel teel või otsekoheselt teel, alistuvad haiguskindlustusele.

Mõnesuguseid arusaamatusi sünnitavad haigekassa alla kuuluvate isikute selgitamisel ka n. n. ettevõtte osanikud. Teatav käitis on teatava isiku nimel, kes on selle käitise valdajaks, kuid kõik teised töötajad, harilikult kaks kuni kolm, olevat kui selle käitise osanikud, sellega kaasvaldajad ja sel põhjusel haigekassa alla registreerimata. Seda küsimust lahendab äride registreerimise seadus, mis nõuab, et käitise omanik, ja kui neid on mitu, siis omanikud oleks kantud äride registrisse selle ettevõtte osanikkudena. Niikaua kui seda tehtud ei ole, ei ole osanikud muud kui harilikud palgalised selles ettevõttes, nagu seda 31. jaan. 1931. a. kinnituspõhise üldkogu on seletanud.

Kui keegi on oma ainuisiklise ettevõtte üle annud teisele omanikule, kuid ei ole üleandmist äride registrisse lasknud sisse kanda ja ei ole, näiteks, esitanud enam selletõttu haigekassale palgataateid vormil nr. 2, on kohus teda ikkagi vastutavaks lugenud teadete mitteandmise pärast ja karistanud N. S. § 1404^r järgi, põhjenedes äride re-

gistreerimise seaduse § 12-se, mis määrab, et niikaua kui registreerimisele kuuluv asjaolu ei ole kantud äride registrisse, ei või isik, kelle firmasse see asjaolu puutub, ennast põhjendada tähendatud asjaolule kolmanda isiku vastu.

Siin ma tahaks veel nimetada neid töökodasid, kus töötavad koos rida isikuid, kuid igaüks omaette, omal töökohal, mida peremehelt üürinud. Et selgusele jõuda, kuipalju selles olukorras tõtt leidub, on ainukeseks abinõuks töökoja valdaja võtta vastutusele § 1404^r korras ja omaette töökodadel töötajad anda tunnistajateks. Ja ma pean ütleva, et õige mitmed seesugused töökojad on selle tõttu muutunud palgaliste töölistega töötavaiks, sest kohtus selgus tõeline seisukord vande all antud seletustest, kuna revideerimisel antavad seletused ei kohusta neid milleski ja sellepärast tõtt ei tooda ette. Sarnastel juhtudel on kohus trahvi määramisel olnud ka õige nõudlik.

(Järgneb.)

Kas tööinspeksioon haigekassade arvepidamise arengust mahajäänud?

V. Luksepp.

7. sept. s. a. oli hariduse- ja sotsiaalministeeriumi kokku kutsutud nõupidamine haigekassade uue aastaaruande kava põhimõtete ülesseadmiseks.

Nõupidamisest võttis osa juhatajana vanem tööinspektor hra Põllupüü, tööinspektorid in corpore, Riigi Statistika Keskbüroo esindajatena direktor hra Pullerits ja üldosakonna juhataja hra Reimann, Eesti Haigekassade Liidu esindajatena K. Lukk ja V. Luksepp, Tallinna ühise Haigekassa, Balti Puuvilla vabrikuga ja Tallinna linna ettevõtete haigekassade esindajad.

Haigusstatistika alal võeti vastu põhjapanevad uuendused ja täiendused vastavalt Statistika Keskbüroo poolt ülesseatud nõuetele, mis taotleb haigusstatistika ühtlustamist Läti haigekassadega.

Kuigi uute nõuete kohaselt haigus-

statistika koostamine toob haigekassadele tunduvat kantseleitöö suurenemist, siis tuli sellega siiski leppida kui paratamatusega, sest arvepidamine ja statistika on see alus, millele saab rajada haigekassade edukat tegevust. Pealegi on Eesti haigekassad oma statistiliste materjalide kogumise ja nende läbitöötamise viiside poolest kaugel teiste riikide haigekassadest, nii et puudub igasugune võrdluste tegemise võimalus rahvusvahelises ulatuses. Neid võimalusi peame aga looma, kui tahame veidikenegi haiguskindlustuse arengus sammu pidada.

Nõupidamisel haigusstatistika osas erilisi lahkarmamisi ilmsiks ei tulnud. Seda suuremad lahkkelid ja vaielused tekkisid haigekassade majanduslise tegevuse aruande põhimõtete ülesseadmisel. Haigekassade asjaajajad suures

enamuses mäletavad käesoleva (1933) aasta 28. aprillil Liidu kongressi eelpäeval peetud nõupidamist, mis oli pühendatud tööinspektor hra A. Veidenbaumi poolt koostatud haigekassade asjaajamise ja arvepidamise „normaalsüsteemi“ kava arutamiseks.

See kava ei leidnud haigekassa tegelaste poolt heakskiitmist, kuna tema kannatab süsteemi puuduse all ja ei vasta arvepidamise algelisematele nõuetele. Leiti, et esitatud kujul hra A. Veidenbaumi kava ja juhised ei lihtsusta asjaajamist, vaid teeb seda veel raskepärasemaks.

Nõupidamistele järgnev Eesti Haigekassade Liidu kongress, asja mitmekülgsest läbi arutades, leidis, et haigekassade arvepidamist ja asjaajamist täiesti ühtlustada ei saa ja tunnistas soovitavaks, et haigekassadel tarvitusel olevad vormid ja raamatud ning hra H. Veidenbaumi poolt koostatud juhised saaks võetud üksikasjalisele vaatlusele ühtlustamise mõttes, milleks paluda hariduse- ja sotsiaalministeeriumi komisjoni moodustamist haigekassade tegelastest ja tööinspeksiooni esindajaist. Seega pidi hra A. Veidenbaumi kaval kui tervikul kriips peal olema, sest ei tohiks kahtlust olla, et praegu maksva seaduse ja haigekassade põhikirjade alusel kaigekassadele ei saa ette kirjutada arvepidamise viisi, raamatute ja muude blankettide vormisid, nende pikust ja laiust, paberi sorti jne.

Kui siiski tahetakse arvepidamise ja asjaajamise alal haigekassade vägistamist läbi viia, siis muudetagu esimeses järjekorras normaal-põhikiri, hävitades § 2 ettenähtud haigek. juriidilise isiku õigused ja võetagu ära haigek. juhatuselt arvepidamise korraldamise õigus, mis on ette nähtud põhikirjas § 103.

Kas aga haigekassade nimetatud põhiõiguste kärpimine teostatav ja libedasti läheb, on iseküsimus ja väga kaheldav.

Käesoleval nõupidamisel ministeeriumis selgus hra vanema tööinspektori teadaandest, et juunikuul s. a. Pärnus tööinspektorite omavahelisel konverentsil on oma „lihtsustamise“ kava refererinud hra A. Veidenbaum ja et see on tööinspektorite poolt vähese muu-

datusega vastu võetud ehk, teiste sõnadega, otstarbekohaseks tunnistamist leidnud.

Nii on hra A. Veidenbaumi kavast saanud tööinspeksiooni kava ja võis aru saada, et autor hellitab lootust selle „ülendamist“ ministeeriumi kavaks. Sest teisiti ei saa ju tõlgitseda hra A. Veidenbaumi ettepanekut, et haigekassade aasta-aruande haigusstatistika osa ja sellekohased tabelid töotagu välja Riigi Statistika Keskbüroo, kuna aruande majanduslise osa — ministeerium. See „liigitus“ tekitas koosolijates nii imestust kui ka arusaamatust, mis direktor Pullerits'i poolt ka väljendamist leidis.

Aasta-aruande vormi ja tabelite viimistlemiseks moodustati alamkomisjon, kuhu valiti ministeeriumi esindajatena tööinsp. Veidenbaum ja pearaamatupidaja Türner, Riigi Statistika Keskbüroo poolt Reimann ja Sõrmus ja haigekassade poolt K. Lukk ja Tietzer. Algatuse kohustus Riigi Statistika Keskbürool.

Olen rohkem kui kümne aasta kestel igal suvel, puhkuse ajal, püüdnud võimalust leida teiste haigekassade külastamiseks, nende sisemise korra, asjaajamise moodustega ja arvepidamise süsteemidega tutvunemise otstarbel. Olen jälginud mitme haigekassa asjaajamise ja arvepidamise arengut.

Kui kõrvutada ükskõik missuguse haigekassa praeguseid vorme ja süsteeme haigekassa varemajal tarvitusel olnutega ja lähemalt tutvuneda aastate kestel tehtud uuenduste ja põhjusega, siis tekib ka arusaamine olemasoleva otstarbest.

Iga arvepidamise süsteem ja asjaajamise kord, mis rajatud hulga aastate kogemustele, väärib lugupidamist, mida ei tohi mõni eemalt jälgija ja piiratud raamatutarkustega varustatud „asjatundja“ alahinnata ja kerge käeliigutusega hävitada.

Meele tuletades haigekassade varemajal asjaajamise korda ja arvepidamise viise, peab tunnistama, et need kannatasid reegli- ja korrapärasuse puuduse all. Asutuse majanduslise tegevuse jälgimise võimalus oli raskendatud. Kassa seisukorrast ülevaate saa-

miseks tuli enne raamatutest ja läbi-
kandmata dokumentidest hulk välja-
ja kokkuvõtteid teha, mis nõudis aega.
Aasta-aruande koostamisel noppisid
haigekassad raamatutest ja muudest
üleskirjutustest vajalisi summe arve-
lauale kokku ja kandsid neid siis aru-
andes vastavatesse tabelitesse. Arusaadav,
et niiviisi koostatud aruanded said
sisult ebatäpsed, kuigi lõppsummades
õiged.

Laualaegastes või kapiriulitel asetse-
sid kahed kaaned: ühte paigutati haige-
kassamaksu arvelehed, mille järgi raha
saamata; teise — haigekassa kuludoku-
mendid, mille järele raha tasumata.
Neid dokumente enne raamatutesse ei
kantud ega arvele ei võetud, kui raha-
lised vahekorrad nende järele olid klaa-
ritud.

Nii said võimalikuks juhused, kus ku-
ludokumenta sisaldav akt paisus mitu
korda paksemaks kui tuludokumenta
(haigekassamaksu arvelehte) sisaldav
akt. Ja kui nende sisu lõpuks kokku
võtma hakati, siis selgus juhatusele
üllatuseks, et haigekassa on võlga-
desse sattunud. Haigekassal tasuda ole-
va võlasumma osutus mitu korda suu-
remaks kui saada olevate kinnituskas-
tude summa. Suuri sularaha tagavara-
sid pole haigekassadel kunagi olnud.

Niisugusest puudulikult rajatud arve-
pidamisest oligi tingitud see alaline
närvilikkus haigekassades, mida võis
tähele panna tolleaegsetest volinikkude
peakoosoleku protokollidest. Alalised
toetusrahade normide ja arstiabi mää-
ruste muutmised: kord vähendamine,
siis suurendamine, siis jälle vähenda-
mine jne., nii vahetpidamata aastast
aastasse, mida ei saa loomulikuks pi-
dada. Arusaadav, et sarnane ebasta-
biilne olukord omakord närveeris kas-
saliikmeskonda, kuna õnnelik oli see
kassaliige, keda haigus tabas suurte
normide ajal ja kirus see, keda tõi
haaras kärbitud normide ajal.

Kõige peale vaatamata järelvalve-
asutuste revideerimiste tulemused olid
leplikud: arvepidamine ja kassa maha-
pidamine (ülaltoodud puuduste peale
vaatamata) konstateeriti korrasolevaks,
kuigi revidendid vahest üht või teist
asja oleksid heameelega teisiti korral-

datuna näinud. Öeldi vaid, et kui see
on kassajuhatus ja volikogu meelepä-
raselt, siis las' olla.

Nüüd aga, kus haigekassade arvepi-
damine ja asjaajamine on suures ena-
muses ühtlustavas suunas omanud aja-
nõuetele vastava ja kindla ilme, kus
nii tegelikud kui ka tingitud väärtused
kõik leiavad viivitamata reeglipäraselt
arvele võtmist, kus iga kuu kohta koos-
tatakse proovibilansid ja antakse töö-
inspeksioonile sellekohased kuuaru-
anded ühes selge ülevaatega majandusli-
sest olukorrast haigekassas, nüüd leiab
tööinspeksioon, et haigekassade revi-
deerimine on raske, s. o. neile ülejõu-
käv!

Ja hra Veidenbaumi kava, mis töö-
inspeksiooni poolt kiiduväärseks arva-
tud, püüabki haigekassade arvepidamist
ja asjaajamist moonutatud kujul viia
tasemele, mis oli haigekassades maksev
umbes kümme aastat tagasi!

Mis ime siis, kui haigekassade tege-
lased küsivad, et kas tööinspeksioon
on haigekassade arvepidamise arengust
maha jäänud?

Vastuväitena võidakse ju lausuda, et
asjaosalised ise on korduvalt haigekas-
sade asjaajamise ja arvepidamise üht-
lustamise vajadust rõhutanud ja, et
miks ei ole siis haigekassad ise, Liidu
kaudu, oma moodsa ühtlustamise ka-
vaga välja tulnud?

Selle peale tähendame, et haigekas-
sade tegelased pole milliski ühtlusta-
mise all mõelnud asjaajamise tehnilise
korra, vormulaaride (plangid) kuju,
arvepidamise süsteemi üksikasjade jne.
kategorilist ettekirjutamist, nagu seda
tahab läbi viia hra A. Veidenbaumi
juhiste § 1: ...haigekassades „tarvi-
tatavad plangid ja raamatud on ühe-
vormilised ja ainult (minu allakriip-
susus. K. L.) üksiku haigekassa nime-
tust näitava erineva tunnusmärgiga.“

Haigekassade Liit on teadlik, et kava
(ükskõik kui ideaalne ta ka ei oleks)
otstarbekohasus ja vastavus ei olene
ainult selles leiduvate vormulaaride
(plangid) kujust ja sisust, raamatute
piiritlemisest, arvete nomenklatuurist
ja ei tea missugustest kontrollraamatu-
test, vaid selle isiku (ka juriidi-
lise) subjektiivsetest võime-

test, kes seda kava tegelikult käsitama peab, mis omakord on mõjutatud asutuse konstruktsioonist ja selle ülesannetest.

Ühede võimete järele võib pakutav kava liig algeline ja lihtsameelne olla, mis ei suuda näidata ja avastada kõiki võimalikke abinõusid majapidamise juhtimiseks, mispärast selle pealesurumine oleks kahjulik. Teiste võimete järele võib ta osutada keeruliseks ja raskepäraseks, mispärast kava võimalikud hüved jäävad suurel määral kasutamata ja seetõttu kava kasutamisega ühenduses olev vaev osutuks asjatuks. Hra Veidenbaumi kava on haigekassa kassategelaste poolt kaalutud ja kerge leitud olema.

Seega ei saa ühest, kindlast, üksikasjadesse ja peensustesse tungivast ühtlustamise kavast üldse juttu olla.

Haigekassade Liidu töökspidamise järele peab ühtlustamise mõte seisma peaaesjalikult selles, et haigekassade asjaajamise ja arvepidamise tulemused oleksid ühesugused, et need vastaksid ühesugustele tingimustele ja oleksid rajatud ühesugustele alustele. Näiteks: et kõik haigekassad teostaks tulude ja kulude arvestamist käitiste järele, et kõik haigekassad arvestaks välja arstide poolt kassaosalistele määratud arstirohtude keskmise nominaalhinna, et keskmise hinna väljaarvestamise aluseks oleksid retseptide numbrid, aga mitte haigele korraga väljakirjutatud arstirohtude koguväärtus jne.

Sellejuures pole tähtis, kas käitiste järele haigek. tulude ja kulude arvestuseks on arved avatud raamatus või kaartidel, kas retseptide keskmise hinna väljaarvestamine sünnib retseptide ära kirjade käsitamisel või apteekide arvete kasutamisel jne., see kõik on maitseasi. Peaasi, et saavutatud tulemused vastaksid ühesugustele nõuetele, mis võimaldaks võrdluste tegemist.

Asjaajamise ja arvepidamise tehniline korraldamine jäägu iga haigekassa juhatuse oma asjaks. Seda põhiõigust piirata ei tohi. Need kohandatakse igalpool kohapealse tegeliku elu nõuetele ja kuna viimane on laialiselt ikka uusi ja uusi raskusi esiletoov, siis peab arve-

pidamine baromeetrina tundlikult reageerima asutuse kõigis majanduslistes tehingutes ilmsikstulnud nähtustele ja iseäraldustele ja seda viivitamata.

Kinnitusnõukogu oma nõudliku aasta- ja kuuaruannete nõudmistega saab küllaldaselt kohustada haigekassasid vajalikke üleskirjutusi tegema ja ajakohast arvepidamist sisse seadma, mille olemasolu ja tõepärasust kontrollivad järeelvalve korras kinnistusametid tööinspektorite kaudu.

Peale lihtsustatud revideerimise võimaluse kindlustamise loodetakse härra Veidenbaumi kavas ülesvõetud lihtsameelsete kontrollraamatutega vältida kuritarvituste võimalusi haigekassades.

Kontrollraamatutest üksi on vähe. Peatähtsuse peab andma ametniku ausameelsusele, kes neid ja teisi raamatuid on kohustatud õieti pidama. Kuid ausameelsust säilib suurel määral elumaksusele vastav töötasu ja teised teenistuse tingimused. Palk peaks seda vastavam olema, mida suuremates kiusatusohtudes ametniku ausameelsus asub. Ma mõtlen nimelt neid, kelle kätte rahasummad on usaldatud. Tühi kõht on see kurat, mis julgustab võtma. Senini võimalikuks saanud kuritarvitused ongi peamiselt väikestes (Port-Kunda, Võru-Petseri, Kuresaare ja vist ka Valga) haigekassades, kus palgad olude sunnil väikesed ja ametis ainult üks ametnik, kelle käes ka rahasummad ja seega näilise hädaohuta võib oma plaane sepit-seda.

Hra Veidenbaumi kolmandaks vooruseks on võimalikult väikesed valitsemise kulud. Arusaadav, et neid võib saavutada väikeste palganormidega ja võimalikult piiratud kantseleitööjõu juures. Et selle kaasas käib haigekassa majapidamise otstarbekohane juhtimise võimaluse puudumine, mille tagajärjel haigekassa summad takistamatult voolavad arstide taskudesse ja apteekide kassadesse. See nähtavasti ei leia uskumist, kuigi sellekohaseid nähteid ei ole vaja kaugelt otsida.

Hra Veidenbaum rõhutas nõupidamistel muuseas, et Pärnu ühishaigekassa valitsemise kulud olla väikesed — alla kolme krooni kassaliikme kohta. Vastukaaluks sellele võime tähendada,

et Pärnu ühishaigekassa kassaliikmete ravikapitali puudujääk käesoleva (1933) aasta viie kuu kohta teeb välja üle 100%. See puudujäägi protsent on üks suurematest teiste haigek. võrreldes. Nii et valitsemise kuludega on kokku hoitud küll mõned kümned kroonid, kuid selle vastu ollakse sunnitud ravi-

kuludeks ülemäära kulutama mitu tuhat krooni...

Näib nii, et kui Pärnu ühishaigekassa oma majapidamises vähem mõjutatud oleks, ja ta seda iseseisvalt arendada saaks, siis oleksid temal paremad tagajärjed haiguskindlustamise teostamise alal.

Invaliidsuse ja vanaduse kindlustus Taanis.

Aug. Gustavson.

„Töö ja Tervises“ nr. 9 vaatlesime uut Taani haiguskindlustust. Peatume seekord invaliidsuse ning vanaduse kindlustusel, mis sama 20. mai 1933. a. seadusega uutele alustele rajati.

Invaliidsuse kindlustus.

Ulatus. Invaliidsuse kindlustus on sunduslik igale Taani haigekassa ning kindlustusühingu täisliikmele, samuti ka varjatud õigusega liikmele. Seega on invaliidsuse kindlustus tegelikult sunduslik igale taani riikondlasele alates 21. eluaastast, kes elab Taani territooriumil või teenib Taani laeval. Erandit ei tehta kellelegi, välja arvatud need, kes on juba invaliidid enne. Vabatahtlikult võib kindlustada juba 14. eluaastast. Välismaalased võivad kindlustuda invaliidsuse vastu ainult siis, kui vastava riigiga on sõlmitud vastastikune leping, mis kindlustab Taani riikondlasele samad õigused selles riigis.

Sammed. Kindlustatud isikul on õigus pensionile, kui ta teenistus tervislikul põhjusel langeb $\frac{1}{3}$ -ni või alla sellest, mida ta võiks normaalselt teenida hea tervise juures samal alal ja kohal.

Avaldus pensioni saamiseks esitatakse kohalikule sotsiaalse heaolu komiteele, kes selle vastavate andmetega, nagu arstitunnistus jne., saadab invaliidsuse kindlustuse kohtule otsustamiseks. Kohus otsustab, kas tööjõu kaotus on selline, mis õigustab pensioni, samuti lisapensionini küsimuse.

Tervise paranemisel on pensionäär kohustatud sellest informeerima sotsiaalse heaolu komiteed. Iga 5 a. järgi vaadatakse pensionäär sundusliku arsti

poolt läbi, et otsustada, kas pensioni jätkata või mitte.

Invaliidsuse pensioni saamisel pole kvalifikatsiooni perioodi, kuid mõningad kitsendavad määrused siiski on. Viimase 10 a. kestel ei või ta olla mõistetud wangi üle 2 a., viimase 5 a. jooksul ei tohi olla teostatud mingit kriminaal-süütegu jne.

Invaliidsuse pension koostub põhipensioniga, mis on võrdne vanaduspensioniga, ja lisapensionist.

Aastane põhipension on:

	Mehel	Naisel
Kopenhaagenis	732	678
Teistes linnades	606	564
Maal	468	432

Invaliidsuse puhul lisatakse sellele põhipensionile juure kas 90, 84 või 78 kr., otsustades elukoha järgi. Edasi lisatakse sellele juure elukoha järgi 180, 168 või 156 kr., kui pensionäär vajab teiste abi.

Iga alla 15-a. lapse eest makstakse lisapensionini, esimese lapse eest — 144, 120 või 96 kr., iga järgneva eest — 72, 60 või 48 kr., kuid kokku mitte üle 360, 300 või 240 kr. (elukoha järgi).

Kui pensionääril on endal muid tululikke, siis saab ta täispensionini vaid sellisel korral, kui need kõrvaltulud on alla 40% (või alla 60%, kui isik saab tulu tööst) pensionist, lisad ühes arvatud. On tulu üle selle alammäära, siis väheneb pension teatud % võrra, kuid alla $\frac{1}{3}$ nominaalpensionist ei lange see kunagi.

Pensionid on kooskõlas elukalliduse indeksiga. Pensionäär ei tohi viimase 10 a. kestel toimida sihilikult oma ma-

jandusliku seisukorra nõrgendamiseks suurema pensioni saamise sooviga. Näiteks — varanduse kinkimine teistele, või korratu eluviisiga (joomine jne.). Sellisel korral siiski ei või pension langetada alla $\frac{1}{3}$. Sihiliku invaliidsuse tekitamise puhul kaob aga pensionääri õigus täiesti, samuti kaotab selle suur jõudlik.

Tulud. Kindlustusasutus saab tulusid: kindlustatult, tööandjalt ning riigi- ja omavalitsuse ligimaksudest.

Kindlustatu maksab ise 6 kr. aastas, kui ta kindlustus algab enne 21. eluaastast, ning 7,20 kr., kui algab peale 21 eluaastast. Kindlustusmaksu kogub haigekassa, kes saab selle eest 5% omale. Võlgnevad summad kasseeritakse sisse koos omavalitsuse maksudega.

Kui kindlustatu keeldub kindlustusmaksu tasumast, siis $1\frac{1}{2}$ a. pärast kaotab ta kõik kindlustatu õigused. Ta saab õigused tagasi, kui maksab tagant järgi võlgu jäänud maksud + trahv. Sellisel korral ei saa ta aga enne kõiki õigusi tagasi, kui 2 a. peale uuesti tasumist. Töeliste maksujõuetute eest maksab omavalitsus. Tööandja maksab oma tööliste eest omalt poolt 6 kr. aastas.

Kohalik omavalitsus maksab $\frac{1}{7}$ kindlustuse kuludest, kindlustusefond niipalju, kui tema summad seda võimaldavad ning ülejäänud osa, kui vaja, kaetakse riigi poolt.

Riik kannab ka kindlustuse keskkorranisatsiooni ülalpidamise kulud.

Kindlustamine toimub erilises Invaliidsuse Kindlustamise Fondis, mille peajuht on sotsiaalkindlustuse direktor.

Vanaduse kindlustus.

Vanaduse kindlustus Taanis on non-kontributiivne, s. t. isik ise ei maksa midagi.

Iga isik, kes on kindlustatud invaliidsuse vastu, on õigustatud ka vanaduse pensionile. Pensioni iga algab 65 eluaastaga, nõrga tervise puhul ka 60 eluaastaga.

Pensionii suurus oleneb elukohast ja ka vanadusest, millal pensioni maksuma hakatakse. Normaali-pensionii suurus kroonides aastas nähtub alljärgnevalt:

		Kopen- haagen	Toised linnad	Maal
<i>Üksik mees</i>				
Pension alates 65 a.	65	732	606	468
" " 66 "	66	768	636	492
" " 68 "	68	804	666	516
" " 70 "	70	840	696	540
<i>Üksik naine</i>				
Pension alates 65 a.	65	678	564	432
" " 66 "	66	714	594	456
" " 68 "	68	750	618	480
" " 70 "	70	786	648	504

Kui mees ja naine on mõlemad juba pensioni eas, siis nende kogupension on pisut vähem kui üksiku mehe ja üksiku naise pension kokku. Nii on pension abielupaaril Kopenhaagenis 1.086—1.248 kr. (olenedes jällegi pensionääri vanusest pensioni algaastal), teistes linnades 912—1.050 kr. ja maal 702—810 kr.

Peale selle on veel lisapension alla 15 a. laste eest nagu invaliidsuse puhulgi.

Pärispensionii õigus on ainult siis, kui isiku enda tulu on alla 40% pensionist. On aga üle 40% — siis väheneb pension järk-järgult, nii et jõukamad, kelle tulu on umbes 1,5-kordne pension ja suurem, ei saa pensioni üldse.

Vanaduse pensionii kuludest riik kannab $\frac{3}{7}$ ja omavalitsus $\frac{3}{7}$.

Pensionii maksmist ja arvestust korraldab kohalik sotsiaalheoalu komitee, millised ellu kutsutakse igas omavalitsuse piirkonnas.

Rahvusvahelised sotsiaalkonventsioonid ja Eesti.

Aug. Gustavson.

Täna seni on rahvusvahelise töökonverentsi poolt üldse vastuvõetud 40 konventsiooni, mis riivavad tööliiskonna sotsiaalset heaolu (sotsiaalkindlustus, töökaitse, vahetalitus jne.). Neist 40 konventsioonist on Eestis ratifitseeritud ehk maksmapandud 19. Ratifitseerimata

on 21. Vaatleme esiteks lühidalt, millised konventsioonid on meil ratifitseeritud ning peatume siis ratifitseerimatutel. Ratifitseeritud on Eestis 1919. a. Washingtoni konventsioonidest: konventsioonid — tööhõrside kujundamise, naiste ööitöökeelu, noorte öötöö-

keelu ja tööstustöölise vanaduse alammäära kohta. Kõik need ratifitseeringud on avaldatud „Riigi Teatajas“ nr. 141/142 — 1922. a.

Geenua 1920. a., konverentsil vastuvõetud meretöö konventsioonid, arvult 3, on kõik Eestis ratifitseeritud. Need konventsioonid käsitlevad: meremeeste vanaduse alammäära, kahjutasu maksmist meremeestele laeva hukkimisel ja tööborside korraldamist meremeestele. Kuigi vastavad ratifitseerimise aktid on avaldatud „R. Teatajas“ nr. 4/5 — 1923. a., astusid need konventsiooni määrused meil tegelikult jõusse siiski vast 1923. a., kuna varem puudusid vastavad seadused. 1928. a. maksmata pandud meremeesteseadus ja meremeestekodu seadus sisaldavad konventsioone norme.

1921. a. Genfis vastuvõetud 7 konventsiooni on kõik ratifitseeritud. Nimelt: põllutöölise vanaduse alammäära, põllutöölise ühinemise vabaduse, tasumaksimise kohta põllutöölisele õnnetusjuhtumitel ja tinavalge keelu kohta on avaldatud „R. T.“ nr. 104/105 — 1922. a. Nädalapuhkuse kohta tööstuses, kütjate ja trümeerite vanaduse alammäära ja noorte meremeeste arstliku järelevalve kohta on avaldatud „R. T.“ nr. 132/133 — 1923. a.

1925. a. konventsioonidest on ratifitseeritud Eestis 2 — pagariite õttökeelu kohta — „R. T.“ nr. 97 — 1929. a. ning konventsioon oma- ja välismaalaste üheõigusluse kohta õnnetusjuhtumite kompensatsiooni asjus. „R. T.“ nr. 27 — 1930. a. 1926. a. meretöö konverentsil vastuvõetud mõlemad konventsioonid meremeeste töölepingute ja kojusaatmise kohta on Eestis ratifitseeritud, esimene on avaldatud „R. T.“ nr. 34 — 1929. a. ja teine „R. T.“ nr. 51 — 1923. a. Konventsioonide normid sisalduvad meremeeste seaduses („R. T.“ nr. 23 — 1923. a.).

Viimane Eestis ratifitseeritud konventsioon on 1929. a. konventsioon raskuste märkimise kohta laeval veetavatel kolidel („R. T.“ nr. 112 — 1931. a.).

Vaatame nüüd, millised konventsioonid on seni ratifitseerimata ning milline on nende sisu.

I konverentsil Washingtonis 1919. a. vastuvõetud konventsioonidest on Eestis ratifitseerimata: a) 8-tunnilise tööpäeva ja b) töökeelu ning abiraha maksimise kohta naistöölistele sünnitamise puhul.

Meil on küll maksev 1931. aastast („R. T.“ nr. 61 — 1931. a.) tööstuslike kättiste tööaja seadus, mis üldjoontes peaaegu vastab ülalmärgitud 8-tunnilise tööpäeva konventsioonile, kuid on siiski kitsama ulatusega. Nii on meie seaduse alt transport pea terves ulatuses välja jäetud, millist aga kõneall olev konventsioon sisaldab.

Teine sellel konverentsil vastuvõetud ja meil ratifitseerimata konventsioon käsitleb naistöölise tööst vabastamist ja vastavat tasu maksimist enne ja pärast sünnitamist. See konventsioon haarab kaevandusi, igasugu tehaseid, ehitustöid ja transporti. Selle konventsiooni alusel iga naistööline on õigustatud 12-nädalasele tööst vabanemisele, 6 enne ja 6 pärast sünnitamist, ning tavaliselt rahalisele toetusele enda ja lapse ülalpidamiseks selle aja kestvusel. 1. aprilliks k. a. oli see kon-

ventsioon ratifitseeritud 11 riigi poolt, nende seas ka Läti.

VII konverentsil Genfis 1925. a. vastuvõetud konventsioonidest on Eestis ratifitseerimata ka kaks konventsiooni. Esimene neist käsitleb tasumaksimist tööliste tööõnnetuste puhul ning haarab kõiki töölisi, teenijaid ja õpilasi igal tööalal, väljaarvatud juhuslikud tööised, meremehed, kalurid ja põllutöölised (viimaste kohta maksab erikonventsioon — 1921. a. vastuvõetud ning 1922. a. Eestis ratifitseeritud). 1. aprilliks k. a. oli see konventsioon ratifitseeritud 17 riigis, nende seas ka Läti. Selle konventsiooni alusel töötati välja ja pandi maksmata Lätis 1927. a. üldine tööliste-teenijate õnnetusjuhtumite seadus, mis haarab ka meremehi ja kalureid (s. t. rohkem kui konventsioon nõuab).

Teine samal konverentsil vastuvõetud ja meil ratifitseerimata konventsioon käsitleb tasumaksimist kutschaiguste puhul. See on õieti täiendus eelmisele tööõnnetuste puhul tasumaksimise konventsioonile. See oli 1. aprilliks ratifitseeritud 22 riigi poolt, nende seas ka Soome ja Läti.

VIII konverentsil 1926. a. Genfis vastuvõetud konventsioon, mis käsitleb emigrantide heaolu laevaldel on meil ratifitseerimata, sest Eestit see ei riiva, kuna puuduvad emigrantide veolaevad.

Olulised on juba X konverentsil 1927. a. vastuvõetud ja meil ratifitseerimata 2 konventsiooni. Need käsitlevad sunduslikku haigusekindlustust, esimene — tööstuses, kaubanduses ja põlluteenistuses ja teine põllunduses. Esimesele konventsioonile alluvad kõik kehalist ja vaimlist tööd tegevad tööised, tööstuses ja kaubanduses, välistöölised ja majateenijad. Teine konventsioon käsitleb töölisi põllunduses. Need kaks konventsiooni haaravad praktiliselt kõiki töölisi ja õpilasi peale kala- ja meremeeste. Esimene neist konventsioonidest oli 1. aprilliks s. a. ratifitseeritud 13 riigi poolt, nende seas ka Läti ja Leedu. Teine on seni saavutanud ainult 8 ratifikatsiooni. Nimelt: Austria, Bulgaaria, Tšili, Tšehho-Slov., Saksa, Inglismaa, Luxemburg ja Hispaania.

XI konverentsil 1928. a. vastuvõetud konventsioon, mis käsitleb palkade alammäära suundmääramist, on samuti Eestis ratifitseerimata. Selle konventsiooni alusel tulevad palkade alammäärad neis tööharudes, kus palgad on eriliselt madalad, sunduslikult piiritleda. See konventsioon oli 1. aprilliks ratifitseeritud 10 riigis.

Ratifitseerimata on Eestis XIV konverentsil 1930. a. vastuvõetud konventsioonid: a) sundtöö kõrvaldamine ja b) tööaja normeerimise kohta kaubanduses ja kontorites. Viimase konventsiooni alusel ei või töö kaubanduses ja kontoreis tõusta üle 8 tunni päeva ning 40 tunni nädala kohta. Esimene neist oli ratifitseeritud 1. aprillil 11 ja teine kõigest 3 riigi poolt. XV konverentsil 1931. a. vastuvõetud käsitleb tööaja lühendamist söekaevandustes. Ei riiva Eestit.

XVI konverentsil 1932. a. võeti vastu kaks konventsiooni, mõlemad Eestis ratifitseerimata. Esimene, tehnilise ilmega, käsitleb sadamatöölise tööõnnetuste ärahoidmise vahen-

deid laeval ning teine piirab noortööliste vanaduse alammäära 14 aastaga mittetööstuslikul alal.

Ratifitseerimata on muidugi ka käesoleval aastal XVII konverentsil vastuvõetud väga tähtsad konventsioonid vanaduse, invaliidisuse

ja järeljäänute kindlustamise kohta. (v. „Töö ja Tervis“ nr. 8 s. a.).

Kokkuvõttes näeme, et Eestis on ratifitseeritud vaid vähemtähtsaid konventsioone, kuna näiteks, olulised sotsiaalkindlustuse konventsioonid on kõik, peale I erandi, ratifitseerimata.

Voldemar Grohmann 60-aastane.

24. septembril pühitses oma 60. sünnipäeva meie vanim töökaitse tegelane Voldemar Grohmann, kes on suurema osa meil veel vene ajast maksvate töökaitse seaduste autoriks.

„Kus on? ... чорт побери!“

Voldemar Grohmann kaasteenija šaršis.

Voldemar Grohmann on sündinud 11. septembril 1873. aastal Orjoli linnas kubermanguarsti pojana. Õppis Orjoli gümnaasiumis ja hiljem Moskva ülikooli õigusteaduskonnas. Lõpetas viimase 1896. aasta kevadel. Peale ülikooli lõpetamist astus kohtu teenistusse. Sai kohtuameti kandidaadi koha Orjoli ringkonnakohtu juurde.

Kuid Grohmanni ei tõmmanud kohtu teenistus. Tema hinges on alati pesitsenud idealism ja see idealism sundis teda kohtule selja pöörana ja astuma teenistusse, kus vähem võimalusi oli karjääriks, kuid sellevastu see teenistus vastas rohkem Grohmanni huvidele. Juba 1898. aasta algul V. Grohmann lahkus ringkonnakohtu teenistusest ja asub Orjoli ku-

bermangu vanema vabrikainspektori juurde asjaajajaks. Algab seal tegevust täie innuga. Tema poolt koostatud aruanded töökaitse seisukorra kohta Orjoli kubermangus on parimad üle Venemaa. Nad on nii head, et tõmbavad enesele tähelepanu Peterburis rahaministeeriumis, kuhu kõik aruanded kokku tulevad. — Grohmannile tehakse ettepanek asuda ametisse ministeeriumi keskasutuse juurde. Ta saab 1. septembril 1899. aastal rahaministeeriumi tööstusosakonna lauapäilema abi koha. Oma töökuse ja juristi annete tõttu ühendatakse noormees, kellel ei ole Peterburis ühtegi eestkostjat, varsti lauapäilemaks. Kuna peale 1905. a. Venemaal on käsil uute töökaitse seaduste väljaandmine ja Grohmann mees, kes kõige paremini võiks uute seaduste eelnõude kirjutamisega toime saada, määratakse ta keisri käsikirjaga Kiievi kubermangu vabrikute inspektoriks 7. novembrist 1907, et ta ka tegelikult tutvuneks tööstuse seisukorraga, tööliste olukorraga jne. Tegelikult ei saa Grohmann olla kaua vabrikute inspektor — tema tööjõudu vajatakse keskasutuses seaduste ja määruste kokkuseadmisel. Ta komandeeritakse ministeeriumi juurde. Seal teenib vabrikainspektori nime all kuni 1. juulini 1913, mil ta määratakse vabanevale tööstusliku töö juhataja kohale tööstuse osakonnas. Selles ametis on Grohmann kuni 1917. aasta lõpuni, mil enamlased reorganiseerisid selle asutuse. Enamlaste ajal on esialgul Grohmann erateenistuses, siis lühikest aega riigikontrollis ja majandusteaduse instituudi teadusliku raamatukogu hoidja, kuni saab jälle oma alale, nimelt elektriettevõtete valitsuses töökaitse osakonna juhatajaks. Sellesse ametisse jääb Grohmann 1920. a. sügiseni, mil opteerub Eestisse.

Eestisse jõudnud, saab Grohmann kohe kaubandus-tööstusministeeriumi konsultandiks. Kuna teda tuntakse heana spetsialistina töökaitse alal ja ka heana juristina, kasutab tema tööjõudu ka töö- ja hoolekandeministeerium. 1. aprillist 1927. a. lahku Grohmann tervististel põhjustel riigiteenistusest, jääb aga edasi töökaitse- ja sotsiaalkindlustuse osakonna juurde nõuandjaks eraisikuna, mitte tahtes lahkuda omale armsaks saanud alast. Nõuandjana töötab ta veel tänapäevani.

Voldemar Grohmann on töökaitse arendamisel kaasa aidanud ka eraviisil. Kui asutati rahvusvaheline teadusliku töökaitse arendamise ühing umbes 26—27 aastat tagasi, siis oli Grohmann Venemaal esimene mees, kes sellesse ühinguusse liikmeks astus ja ühingu aateid ka Venemaal katsus propageerida.

Kui 1925. aastal see ühing teise kahe ühingu liitudes ümber nimetati sotsiaalse arengu rahvusvaheliseks liiduks, oli Grohmann üks esimestest, kes õhutas ka Eestisse selle liidu osakonna asutamist. Kui 1927. a. asutati liidu osakond Sotsiaalse Arengu Eesti Ühingu nime all, valiti ka Grohmann ühingu juhatusse. Seal on tema kaasa töötanud sekretärina kuni sütaajani.

Voldemar Grohmanni sülest on ilmunud

mitmed tööd töökaitse alal. Tema väljaanne vene töökaitse seadustest loetakse parimaks. Eesti töökaitse kohta on V. Grohmann töid kirjutanud mitmesugustes välismaa ajakirjades ja 1928. aastal ka iseseisva raamatu prantsuskeeles (*La législation sociale en Estonie*).

Soovime juubilarile pikka iga ja loodame, et tema töökaitse arendamiseks edasitöötamist nüüpea ei lõpeta.

Johannes Sonin.

Laste hoolekande töö.

Eesti Lastesõprade Ühingu Keila suvekolonii.

See oli kevadel aastal 1928., mil ringkond humaanselt mõtlejaid kodanikke, kellel laste tervishoid, kasvatus ja üldine heakäekäik suure tähtsusega, asutasid „Eesti Lastesõprade Ühingu“; 19. mail registreeriti E. L. S. Ü. ametlikult. E. L. S. Ü. seadis omale eesmärgiks, hoolitseda emade ja laste vaimlise ja füüsilise arenemise eest, abistada puuduskannatavaid ja mahajäetud lapsi, kaitsta emade ja laste õigusi. Oma eesmärgi taotlemiseks otsustati avada lasteraamatukogusid, lugemistube, mängu- ja spordiplatse, sanatooriume, kolooniaid, õppekoole ja toitluspunkte. Korraldada lasteellu puutuvate küsimuste selgitamiseks teaduslikke ettekandeid, kongresse, loenguid, kursusi ja näitusi. Välja anda ja kirjastada raamatuid, brošüüre, lendehti, üleskutseid ja ajakirju laste kasvatusliste ning emade ja laste hoolekandelistele küsimuste propageerimiseks. Need on üldiselt küsimusi, mille alal E. L. S. Ü. töötab. Oma sihtide taotlemiseks on E. L. S. Ü. valinud tegevusväljana eriti meie kehva rahvakihi emade ja laste füüsilise ning vaimlise olukorra parandamise, kuna viimane on asetatud nii vaimliselt kui majandusiselt teisist rahvakihest halvemasse seisukorda, küll aga moodustades enamuse rahvast meie demokraatl. riigis. Seades endale selliseid ülesandeid, ei taha olla E. L. S. Ü. mitte sugugi mingi hoolekandeline asutus, vaid ta on pigemini nõuandev ja kasvatusline organisatsioon, kuid ta ei jäta kunagi avitamist seal, eriti praegusel ajal, kus valitsemas tõsine puudus. Kuna tegevusväli lai ja avar, praegused ja möödunud ajad aga majandusiselt kokkupressitud, siis ei saanud E. L. S. Ü. kõiki oma kavatsusi elustada.

Küll on aga asutatud mängumurused, toitluspunkte, lasteklubisid ja koloniisid, mis kõik on töötanud heade tagajärgedega. Õnnestunud nii hästi osavõtjate arvu, kui kasvatuslike töö poolest. Tunnustamist leidnud lastevanemalt. Meid huvitavad eriti koloniid.

1929. a. asus E. L. S. Ü. suvikolonii Inglise härrastemajas. Tema tegevus algas 26. juunil, lõppes 20. aug., seega kestvus 56 päeva. Kulutusi 4.237,97 kr. Laste arv 60. Kulu ühele lapsele kr. 70,65.

1930. a. asus kolonii Kose-Uuemõisa härrastemajas. Kolonii algus 21. juunil — lõpp 20. aug., seega kestvus 60 päeva. Koloniis oli

lapsi vanuselt 7—16 a. Poisslapse arvult 37, tütarlapsi 32, keskmine vanus 9,79 aast. Jooksev laste arv 69, kuna stabiiliteet piirdus 60 lapsega. Kulused 3.402,41 kr. Kulu ühele lapsele 56,71 kr. Seega kulu ühele lapsele 43,2 kr.

1933. a. algas tegevus 23. juunil ja lõpeb 22. augustil. Seega tegevuse kestvus 60 päeva. Suve jooksul on koloonias olnud 112 last. Selline rohke laste arv on tingitud sellest, et tä-

Eesti Lastesõprade Keila suvekolonii lapsed metsas käsitööl.

navu, tahtes rohkem vastu tulla, töötati kahe vahetusga, stabiilne lastearv 81. Üldkulused umbes 3.000 kr. Seega kulu ühele lapsele ühingu 37 kr. Selline summa on tingitud sellest, et lapsed on osaliselt maksulised. Sellega oleme vaadanud läbi koloonia majandusl. tegevuse 5 a. jooksul. Ühtlasi oleme saanud ülevaate ühingu kulust ühele lapsele.

1931. a. asus kolonii Keila. Tegevus algas 20. juunil ja lõppes 20. aug. Seega kogukestvus 60 päeva. Kasvandikke koloonias oli üldse 83. Neist tütarlapsi 50 ja poisse 33. Keskmine stabiilne lastearv 73. Kulutusi 4.100 kr. Seega kulu ühele lapsele 56,20 kr.

1932. a. asus koloonia uuesti Keila. Koloonias viibisid kasvandikud 17. juunist—17. aug., seega 60 päeva, üldse viibis lapsi suve jooksul 92. Ühe kuu pärast lahkusid 11 last. Juurde tuli 7 last. Stabiiliteet püsis 81 lapse ümber. Neist oli tütarlapsi 48 ja poisslapse 33. Keskmine lapse vanus langes 10,4 aastale. Üldkulused 3.500 kr.

Näeme, et viie aasta jooksul on välja antud ümmarguselt 18.200 kr. Kui siia juurde arvata veel 7.000 kr. inventaari väärtus, siis üldkulusi 25.200 kr. suuruses ligikaudu.

Koloonia taotleb kaht eesmärki: 1) anda võimalust lastel kosuda. Tallinna hoolek. osak. kontrollandmetel jääb igal aastal kaugelt üle 1.500 koolialise lapse kolooniasse

Eesti Lastesõprade Ühingu Keila suvekolonii lapsed suplemas.

pääsemata. Nendele on kooliarstid soovitanud koolitööst ja majandusl. kitsikusest vaevatud organismi kosutada. Lubatagu tähendada, et meiegi väikese pere juures tulid esile esimestel tegevuspäevil nähted, kus alatoitlusest vaevat organism tõrkus vastuvõtmast kosutavaid toite. Ilmsiks tulid katarrijuhtumid.

Kasvav laps vajab tegevust. Tal on vaja koht, kus ta võiks liikuda, sirutada, karjuda kuis süda soovib, harjutada muskleid, puhata ja korralikult süüa. Lapse füüsilisele ener-

giale peab leiduma tee väljapääsuks. Meil on igapäev silme eest väikestelt — kasv. endilt kombineeritud mängud, mis on tavaliselt seot suurte liikumiste ja käratsemise võimalustega. Kui võtame lapselt selle võimaluse, siis suretame lapse füüsiliselt kui ka vaimselt. Koolis ei ole selline eneseavaldamine kärarikkalt lubatud, sest see rikub kooli head tooni, küll aga lubame seda koloonias. Nii et koloonia kujuneb siis kohaks, kus laps aastas kahe kuu jooksul võib end avaldada. Koloonia kujutab ühiskonda miniatüüris. Ka meil on maksivad oma ühiskondlised normid, mida iga laps kui selle miniatüürse riigi kodanik peab tunnustama. Ei tee ta seda mitte, siis järgneb sellele karistus ja hiljem isolatsioon.

Lõpuks olgu juurde lisatud, et 5 a. jooksul on kolooniast läbi käinud 415 last. Käesoleval aastal on toitlustamise peale läinud 1.710 kr. Haigusjuhtumeid erilisi pole ette tulnud. Kulutusi arstimise peale on äratarvitatud 57 kr. Massiliselt kannatasid lapsed vesivillide all, mis arsti arvates võisid tekkida veest mürk-taimedest. Villid kadusid paari-päevalise ravimise järele. Kasvatajate arv oli 3, peale selle kaks kasvandikku — praktikaanti.

Personal koosnes 6-est inimesest. Peale selle praktiseerisid köögis ja söögitoas 5 praktikanti. Söögitoa ja magalad hoidsid lapsed ise korras. Ettenähtud oli tütarlastel veel käsitöö, mille tulemusena koloonia tegevuse lõpul suudeti välja panna koguke hinnalisi käsitöid. Lõpuks olgu mainitud, et koloonia tegevuse edurikastamiseks vajaksime koostöö seadeldistega töötube ja aiamaad, kus laps kui suure füüsilise energiaga olevus võiks kasulikku tööd teha.

Transporttöölised vajavad haiguskindlustust.

Meie tööstusliku töö seaduses on jäänud suure tähtsusega tühi koht: kas meelega või juhuslikult on peatüki osas, mis käsitab sunduslikku kindlustamist haigekassades, jäetud ära teatud liik töölisi. Nimetatud liikide alla kuuluvad töölised on siiski õnnetuste vastu kindlustamist käsitava peatüki alla arvatud. Siin näib, et seadusetegijail oli siiski teatud tagamõte, mispärast need töölised liigid ülalnimetatud peatüki alt välja jäeti.

Nimetatud vahetegemist saavad eeskätt tunda transporttöölised. Palju on seaduse mõiste selgitamisel vaieldud, millest lõviosa oli tööinspeksioonil nende asjade lahendamisel. Magister Kliimani seletustest, kes on sotsiaalseaduste alal eriteadlaseks, selgub, et trans-

porttöölised peaksid kuuluma haiguskindlustuse alla, kui sellele lähtuda sisuliselt. Kuid vormiliselt ei ole seaduse mõiste nii määratud ja seetõttu riigikohuski andis omal ajal seletuse, millega löödi transporttöölistel haiguse vastu kindlustamise alla kuulumise alus. Milles on siis siin viga? Imelik tundub selle peatüki juures, kuidas võidi transporttöölisi jätta välja vastavast peatükist, kuigi nad ometigi on füüsilist tööd tegevad isikud. Pealegi kuuluvad kindlustamisele töölised, kes töötavad sisevete ettevõtetes. Välislaevadega tegelevate tööliste kohta aga seda pole maksma pandud. Mõlemis töö on aga ühesugune — mõlemad laadivad ja lossivad laevu. Juba siinjuures oleks ülekohus eraldada transporttöölisi kahte

liiki. Seaduse järele valvavad seletavad veel, et transporttöölised ei kuulu selle mõiste alla, mis tööstusliku töö seaduse mõte — nimelt ei ole nad otsekohe tootjad, vaid ainult juba valmistoodeldud kauba vahetalitajad. Kuid kas ei ole küllaldaselt haigekassa alla arvatud tööse- tösettevõtetes töötajaid kanteleiametnikka, käskjalge, sulaseid, vahte jne., rääkimata veel sellest, et haigekassa tehniline personaal kuulub iseenesest mõistetavalt ka sundusliku haigekassa alla. Mis alusel siis sadamatöölistel on seesugune erand tehtud, jääb tumedaks ja vastavad asutused peaksid selle ülekohtuse vea parandama.

Töölitele on see eriti tarvilik. Nüüd on nad jäetud saatuse hoolde — paremal juhusel peavad nad iseendile haige-

kassa looma. Et see vähese liigete arvu juures ebaratsionaalne, on iseenesest mõistetav. Maksetav kõrge protsent, Tallinna Sadamatöölise Ühisuses mak- savad töölised 6 protsenti, ei võimalda tarvilikku arstimist. Arstivisiidid lähe- vad kalliks. Abiraha haiguspäevade eest on võimata maksta ja kuigi neid võimaldatakse, siis on nad minimaal- sed. Suuremas haigekassas oleks aga see palju kergem, sel on arstimine palju odavam ja ka korralikum. Tööline on haiguse puhul kindlustatud, et ta täna- vale sendita ei jää. Väikses haigekas- sas tarvitab mõni raskem haige kõik tulud ära. Sellepärast peab seadust kii- resti parandama. Tööstusliku töö sea- duse peatüki ulatust tuleb laiendada ka transporttöölitele. Seda nõuab üldine töölise tervishoid. A. O.

Viljandi ühishaigekassa tegevusest.

27. aug. 1933. a. peeti Viljandi ühishaige- kassa volinikkude korralist peakoosolekut Vil- jandis, Sakalamaa Jahiseltsi ruumes. Kuna kassa 48 volinikust väljakuulutatud ajaks, s. o. kella 10. varviline arv volinikke kokku ei tulnud, siis algas koosolek pool tundi hiljem, missuguseks ajaks oli koos 27 volinikku.

Koosoleku avas kassa juhatuse esimees *Th. Jürgenson* ja pani koosolejatele südamele, olla asjalik sõnavõtmistel ja koosoleku töös. Ühtlasi teatas esimees volinikkele, et nende perest on surma läbi lahkunud kassaliige *Oskar Stern*, kelle mälestust volinikud püstitõus- misega austasid. Peale seda asuti koosoleku juhatuse valimisele, kus ühelhäälel said: koos- oleku juhatajaks *Th. Jürgenson* ja temale abiks *Aug. Paal*. Protokollijaks valiti kassa asjaajaja *Paul Paal* ja temale abiks kassa- ametnik *Elmar Luts*. Päevakord võeti juha- tuse poolt esitatud kujul vastu, mille punk- tide järjekorras andis esimesena kassa möö- dunud poolaasta juhatuse tegevusest aru kassa esimees *Th. Jürgenson*, toonitades, et käesolevat aastat algas Viljandi ühishaige- kassa kartusega, kuna ei võidud ettenäha, milliseks üldine seisukord kujuneb, sest et igalpool walitses palkade kärpimine, mille tagajärjel jällegi omakorda kassa sissetule- kud vähenesid. Kuid pingutades, jõudis juha- tus siiski celarve tasakaalus hoida ja isegi väikest ülejääki jätta, olgugi, et möödunud poolaastal oli kassal rohkem kui kunagi enne haigemaja vajavaid haigeid, kus ravimine kassale alati kõige kallim tuleb. Nii on näi- teks läinud mõne üksiku ravi kassale maksmata kuni kr. 500.— ja enam, kuna kr. 100.— kuni 300.—ni suur hulk raviarveid kassal tasuta

on tulnud. Puudujääke näitas möödunud aastapoolel kassale kõige enam Meleski klaasi- vabrikurajoon, kr. 800.— suuruses, kuna seal möllanud kevadel gripp ja oli ka hulk haige- maja haigeid.

Ka on kassa rahalisele seisukorrale tunda annud rahaväärtuse allaviimine, kuna selle- tõttu apteegikaubad tõusid hinnas kuni 30%. Töölise palgad selle vastu on aga igalpool, peale Meleski klaasivabriku, kus neid tõsteti 10%, — endiseks jäetud. Ka olid käesoleval aastal esimest korda haigekassa all riigi sum- madega korraldatavad hädaabitööd. Nende tööde lõppedes selgus, et kassal nende alla arvamisest kahju ei olnud, vaid nende poolt tasutud haiguskindlustusmaksud on katnud nende väljaminekud. Aruandja palub kõigil volinikkel valvata, et mitte ei tuleks ette kassa kurnasti ja tarviduseta kasutamisi liik- mete poolt, kuna ainult kassa õiglase kasuta- mise juures on tõsiste haigestumiste kordadel kindlustatud abivajavale abi, ning kassa suu- dab vahest siis ka käesoleva aasta väikese ülejäägiga eelmiste vastu lõpetada. Juhatuse omaltpoolt on möödunud aastapoolel kontrolli- nud 68 kassahaiget.

Mis kassale viimastel aastatel tunda an- nab, on asjaolu, et ka haiguskindlustusmak- sud ei laeku nii korralikult kui mõned aastad tagasi, vaid alati on neid võlas kuni kr. 300.—, mida tuleb nõuda politsei kaudu käitistelt. Väikest kokkuhoidu on saavutatud kassale möödunud poolaastal sõlmitud kollektiiv- lepingust Viljandi Arstide Seltsi ja Viljandi linnavalitsusega haigemaja ja apteegi tarvi- tamises. Ka on kassa põhikiri lõpulikult 17. juunist 1933. a. kinnitatud jsk. tööinspektori

ringkonna kinnitusemeti poolt ja juhatuse poolt nimetatud ajast ka maksuma pandud.

Aruande rahalise osa kannab koosolejaile ette kassa asjaajaja *Paul Paal*. Selgub, et möödunud poolaastal oli kassal tegevuskapitalist ülejääk kr. 2.787, 44, kuna aga ravimiskapitalis puudujääki kr. 796,95. Seega siis lõpulikult puhas ülejääk kassale kr. 1.990,49. Aruandeid täiendab veel revisjoni komisjoni liige *A. Käik* toonitades, et revideerimistel on kassa juhatuse tegevus ja arvepidamine alati täiesti korras leitud olevat. Aruandeid ära kuulates, võetakse need teadmiseks ja asutakse juhatuse poolt kassaliikmete abirahade kärpimiste läbivaatamistele. Nimelt on juhatuse poolt kärbitud kassamääruste § 59 põhjal õigel ajal haigusest mitte teatamise pärast kolmel liikmel abiraha kokku kr. 2,99 suuruses ja kassamääruste § 68 põhjal arstikorralduste täitmata jätmise pärast üks liige abirahast täiesti ilma jäetud. Kuna asjaosalised neile saadetud kutsete peale vaatamata koosolekule pole ilmunud, siis arutatakse asja tagaselja, ja kinnitatakse juhatuse otsused ühelhäälel.

Järgmisena kannab juhatuse peakoosolekule ette mõningaid juhte möödunud poolaasta tegevusest ja palub nende kohta peakoosolekul seisukohta, ja tarvidusel ka vastavaid määrusi vastu võtta endiste täiendamisteks. Esituste läbiharutamise tulemusena otsustataksegi ühelhäälel vastu võtta ja maksuma panna arvates 15. sept. 1933. a. järgmised määrused endiste täienduseks:

1) Rohu kordamisel peab vana pudel või salvipurk kaasas olema, kuna vastasel korral tuleb pudeli või purgi hind ise apteegile tasuda.

2) Kui haiguskindlustuse alla kuuluv teenistuskoht on kassaliikmele kõrvaltöök, s. t. kust ta saab oma väiksema osa sissetulekust, siis tema ülevaldamisel olevaid isikuid haigekassas tema abioigusliste perekonnaliikmetena ei registreerita.

3) Perekonnaliikmete hulka ei kuulu vababieluline naine, ega sellest abielust sündinud lapsed, kui need ei ole seaduslikult kasulasteks võetud kassaliikme poolt.

Vahepeal kinnitatakse haigekassa alla terve rida uusi käitisi ja asutakse siis haigekassa 20. aastapäeva pidamise kavade vastuvõtmisele. Kava, mis juhatuse poolt on välja töötatud, esitab peakoosolekule esimees *Th. Jürgenson*. Selle kava järele tuleksid pidustused pidada kahes osas. Esiteks: kontsert-

aktus kõikidele kassaosalistele ja nende poolt kaasatoodud võõrastele. Osavõtmine oleks maksuta. Teiseks: omavaheline koosviibimine kassaosalistele ja kaasatoodud võõrastele ja millest osavõtmine tuleb registreerida juba ennemalt ja oleks ka maksuline. Maks tuleks umbes kr. 1,— kuni 1,50, kuna juhatuse poolt kutsutud isikutel ja teiste haigekassade jne. esitajatel osavõtmine oleks maksuta. Igal juhul tuleksid pidustused pidada kõrvalt hangitud summadega, kuna haigekassa nende pidamiseks mingisuguseid kulusid ei kannaks. Seda esitatud kava otsustataksegi üksmeelselt pooldada ja 20. aastapäeva pidamise pidustused 6. jaan. 1934. a. ärapidada, kusjuures tegelik korraldus juhatuse hooleks jäetakse.

Järgmisena on eelmise peakoosoleku poolt päevakorda võetud „1930. a. peakoosoleku prt. nr. 3. p. 8. tühistamine“, kus räägitakse haigekassa poolt iseseisvate nimekirjadega esinemisest Viljandi linnavolikogu valimistel. Päevakorra punkti läbiarutades leitakse, et seda tühistada ei maksaks, kuna võib olla on edaspidi selle teostamine vägagi tarvilik, vaid otsustatakse see ühelhäälel maksuma jätta, parandades redaktsioonis järgmiselt: „Peakoosolek peab tarviduse korral soovitavaks eeltulevatel Viljandi linnavolikogu liikmete valimistel haigekassa liikmete ja poolehoidjate nimekirjaga valimistele minna, ning selleks juhatusele vastavaid volitusi andes eeltooduga algamiseks“.

Läbivõetud alal võtab sõna kassa esimees *Th. Jürgenson* ja soovib, et eeloleval ajal korraldatakse haigekassa volinikkude, juhatusele ja rev. komisjoni liikmetele vastavaid kursusi, millest haigekassa juhtivad organid saaksid näpunäiteid haigekassa tegevuse juhtimiseks ja oleksid sellega igati oma ülesannete kõrgusel. Lektoreid haigekassal selliste kursuste läbiviimiseks olla võimalik saada, kes teeksid oma töö maksuta. Ettepanek leiabki koosolijate poolt pooldamist ja tehaksegi juhatusele kohuseks sarnaste korraldamisele asuda ning ühtlasi ka korraldada eelmiste aastate eeskujul tervishoidlisi- kui ka sotsiaalpoliitilisi loenguid.

Selle järele lõpeb kassa peakoosolek, mis igati kordaläinuks tuleb tunnistada, kell 13.10. Vahepeal leidis aset veel volinikkude pildistamine kassa omade amatööride poolt, misugustest tulemustest õnnestumise korral edaspidi vahest „asitõendus“ eeloleva 20. aastapäeva puhul „Töö ja Tervis“e mõnes numbris ilmub.

P. P.

Haigekassade tegevusest.

„KIVIÖLI“ VÖLAD HAIGEKASSALE.

Narva haigekassale võlga üle poole miljoni senti.

Nagu teada, kuuluvad aktsiaselts „Kiviöli“ tööstuse töölised Narva üldise haigekassa alla. Narva haigekassa poolt töötab „Kiviöli“ ambulatorium palgalise arsti juhatusel ja haigekassa kannab käitise tööliste ja

ametnikkude sotsiaalkindlustuse kulud täies ulatuses.

Vastava seaduse järele on käitise juhatuse kohustatud maksuma teatava protsendi tööliste palgasummast haigekassale, kusjuures pool osa sellest summast arvatakse maha tööliste palkadest ja saadetakse käitise juhatuse poolt haigekassale edasi iga kuu kindlatel tähtsajadel. „Kiviöli“ aktsiaseltsi juhatuse ei

ole aga Narva haigekassale viimasel ajal enam suutnud tasuda korrapäraselt haigekassa maksu.

Nagu kuuleme, on tasumata haigekassa maksud juba juuni, juuli ja augusti kuude eest. Kahe eelmise kuu maksuvõlg ulatub ligi poole miljoni sendini. Haigekassa juhatas on annud juba varakult selle summa sissenõudmise politsei kätte.

Püütakse saada maksu tähtaegade pikendusi ja kaubeldakse haigekassa juhatusega igapäev kasvavate viivitusprotsentide pärast. Narva haigekassa juhatas astus erakordseid samme, et kindlustada oma summade kättesaamist, sarnases eesõigustatud järjekorras nagu see vastavates seadustes ette nähtud.

„Põhja Eesti“.

VILJANDI ÜHISHAIGEKASSA REVIDEERIB KÄITISI.

Viljandi „Sakala“s nr. 93 — laup. 19. aug. 1933. a. kirjutatakse, pealkirja all:

Kuna mitmel korral on avastunud, et mõned käitised jätvad osa väljamaksetavaid palke, millelt haigekassa saab protsentuaalselt sissetulekuid, temale ülesandmata, siis on asutud haigekassa poolt käitiste raamatute järjekindlale revideerimistele. Neist revideerimistest on senini selgunud, et osa käitiste poolt palkade ülesandmata jätmisi on sündinud teadmatusel, kuid teise osa poolt varjatud ka sihilikult. Revideerimiste tulemuste põhjal nõutakse haigekassamaks igal juhul ühes viivituse rahadega sisse, kusjuures need käitised, mis sihilikult palgaandmeid on varjanud, seaduslikule vastutusele võetakse.

Sarnaseid revideerimisi hakatakse toimetama edaspidi tihedamalt ja järjekindlalt igal aastal.

Eelpool toodud ajalehe teatele meil midagi juurdelisada ei ole, vaid jääb ainult soovida, et haigekassad üldse intensiivsemalt hakkaksid omi tuluallikaid revideerima, sest alles möödunud aastal tuli Piimaväljaveo kontrolljaama aastaraamatute järele silmsiks, et piimatilitused olid haigekassadele suured summad ülesandmata jätnud, millel haigekassadel maksud loomulikult saamata jäid. Hiljem nõuti nende järele haiguskindlustusmaksud sisse, mis andsid mõnele kassale sissetulekuid kuni kr. 1.000,—. Sarnaseid teadmata ja teadlikke palgaandmete ülesandmata jätmisi aga tuleb kindlasti veel küllalt ette, ning millele avastamisele haigekassad ise peaksidki asuma, samuti nagu seda Viljandi Ühishaigekassa ongi juba teinud.

VILJANDI ÜHISHAIGEKASSA KORRALDAB OMA TEGELASTELE KURSUSI.

Nagu käesoleva ajakirja lugejad Viljandi Ühishaigekassa 27. aug. 1933. a. peakoosoleku kirjeldusest leidsid, otsustati haigekassa volinikele, juhatuse- ja revisjoni komisjoni liikmeile ning nende asemikele korraldada vastavaid kursusi, et haigekassa tegelased seisaksid ajakõrgusel ja suudaksid nende peale pandud ülesandeid seaduse nõuete kohaselt taluda. See peakoosoleku otsus ongi juba õige

kiiresti juhatuse poolt teostamist leidnud, ning juhatas, et saada kursuste lektoriteks kompetent isikuid, pööras 31. aug. s. a. IV jsk. tööinspektori h-ra Aleksander Veidenbaumi poole, võtta kursuste juhatamine ja loengute kava väljatöötamine oma peale, kuna temal, kui tegelikul haigekassade tegevuse järevalve teostajal seaduse nõuete kohaselt ja üldse igati Tööstusliste Tööseaduse süvenenud olles, see kergem. Palutu, haigekassale vastutulles võttiski selle ülesande oma peale ning esitas 4. sept. 1933. a. kava järgmisena:

Kursus haigekassa juhatuse, revisjonikomisjoni liikmeile ja nende asetäitjatele ning kui ka haigekassa ametnikele oleks — 12 tundi.

- 1) Sotsiaalkindlustuse arengust (1 tund):
 - a) Tsunftide ajal,
 - b) vabatööstuse ajal ja
 - d) Venemaal enne 1912. a. seadust.
- 2) Tööstusliku Tööseaduse 3. peatükis (Haiguskindlustuse seaduses) loetletud normide praktiline käsitlemine (2 tundi).
- 3) Viljandi Ühishaigekassa põhikirjas loetletud normide praktiline käsitlemine (2 tundi).
- 4) Haigekassa asjaajamine ja raamatupidamine kooskõlas haigekassa aruandelise korraga (7 tundi).
- 5) Põhilauseid haigekassa revisjonikomisjonile revisjoni teostamiseks haigekassas (2 tundi).

Loengud on 1—2 tunni kestvusega enne haigekassa juhatuse koosolekuid, kusjuures siis loengu möödudes iga kord peetakse praktilise tööna haigekassa juhatuse tegelik asjaajamise koosolek kõigi asjaosaliste juuresolekul. Peale viimast loengut peetakse samuti revisjonikomisjoni revideerimise koosolek.

Olgugi, et eelpoolnimetatud kursused on otsekohe kassa juhatuse-, revisjonikomisjoni liikmete ja nende asemike ning samuti ka kassa ametnike huvides, siiski on neist kursustest osavõtt võimaldatud ka teistele kassa volinikele ja liikmeile, keda asi huvitab. Peale nende kursuste peetakse veel eriti 2-he tunniline kursus haigekassa volinikele järgmise kava järele:

- 1) Sotsiaalkindlustuse arengust (1 tund).
 - a) Tsunftide ajal,
 - b) vabatööstuse ajal ja
 - d) Venemaal enne 1912. a. seadust.
- 2) Haigekassa volinikkude ülesanded Tööstusliku Tööseaduse 3. peatüki ja haigekassa põhikirja järele (1 tund).

Loengud volinikele peetakse enne või pärast volinike peakoosolekut.

Loomulikult võivad kursuse kavas väikesed muudatused ja täiendused edaspidi veel tulla, kuid üldiselt jääksid nad siiski neisse ülesloetud piiridesse, ja missugust kava täites Viljandi Ühishaigekassa loodab olla jällegi sammu edasijõudnud oma juhtivate organide silmaringi laiendamisel haigekassa tegevuses. Selleks jääb soovida ainult püsivust ja jõudu nii kursustele kui ka suuremal määral veel tegeliku töö korraldajatele ja täideviijatele.

P. P.

Kokkuvõtted haigekassade kuuaruannetest.

Haigekassa nimetus	Kuu viimasele päeval oli			Tulud			T O E T U S E D						Üldse	Haigekassa liikme- maksu prots. kassa-osalise teenistusele	Missuguse kuu kohta andmed käivad															
	Kassa- liikmeid	Perekonna- liikmeid	Kokku	Tegevus- kappi- arvel		Kinnituse- maksudest		Tegevuskapitaal arvel								Kokku														
				Kokku	Kokku	Kokku	Perekonnaliikmetele		Kokku		Kokku	Kassa- liikm. ravikap. arvel					Kokku													
							Kassa- liikmeid	Perekonna- liikmeid	Kokku	Ambu- lator- ne ravi		Haiglas- ravi ja muud						Kokku	Ambu- lator- ne ravi	Haiglas- ravi ja muud	Kokku									
Tallinna Ühishaigekassa	14370	10081	24451	38894	02	16947	01	50841	03	7779	58	7453	81	2187	75	9841	56	17121	14	25872	21	10120	30	35992	51	58313	65	2	Junni 1933	
Tallinna Linna Eitevõl. Haigekassa	1955	2296	4251	5175	58	2587	79	7763	37	1719	36	1425	37	192	10	1617	47	3396	83	5797	57	512	10	6309	67	9646	50	2	"	
Tartu Üldhaigekassa	4803	3700	8503	8608	99	4849	45	13048	44	1636	74	2101	33	903	80	3005	13	4641	87	5333	52	1108	11	6501	68	11143	50	2	"	
Pärnu Ühishaigekassa	3891	2485	5876	2928	87	1464	89	4398	46	824	98	786	95	234	25	1021	20	1846	18	2007	96	326	55	2384	51	4180	69	2	"	
Narva Üldhaigekassa	1592	1939	3531	342	44	172	97	515	41	812	08	279	18	183	—	402	18	1274	26	812	97	951	67	1764	64	3088	90	2	"	
Rakvere Ühishaigekassa	1093	1061	2154	2064	87	849	06	2913	98	427	17	493	98	154	70	588	68	1045	85	1015	76	130	25	1146	01	2161	86	2	"	
Viljandi Ühishaigekassa	1101	866	1967	1706	80	1138	12	2844	92	782	66	242	10	85	87	327	97	1110	63	917	53	563	51	1511	04	2621	67	1 ^{1/2}	"	
Haapsalu Ühishaigekassa	1022	912	1934	1895	02	—	—	1895	02	877	76	350	60	48	75	399	35	1277	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	"
Võru-Petseri Üldhaigekassa	911	946	1857	1098	17	577	98	1676	15	324	15	63	80	24	20	88	—	412	15	307	95	23	70	331	65	748	80	2	"	
Kuressaare Ühishaigekassa	449	419	868	472	84	282	41	755	25	187	90	76	34	—	—	76	34	204	24	352	48	6	—	358	48	622	72	1 ^{1/2}	"	
Paide Ühishaigekassa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	"	
Välga Üldhaigekassa	727	477	1204	682	05	340	98	1023	03	148	28	88	12	8	—	96	12	244	35	290	13	56	25	355	38	599	73	2	"	
Türi Ühishaigekassa	310	249	559	473	38	237	69	713	07	213	58	237	22	513	66	750	88	964	46	361	98	93	60	455	58	1420	04	2	"	
Põltsamaa Ühishaigekassa	158	170	328	71	66	70	70	142	36	—	—	7	61	—	—	7	61	7	61	202	26	—	—	—	202	26	209	87	?	"
Tallinna Juksetöviliste Haigekassa	211	47	258	229	02	114	51	343	53	48	20	—	—	—	—	—	—	48	20	252	96	53	25	306	21	354	41	?	"	
Tallinna Sadamatöviliste Haigekassa	53	49	102	213	49	—	—	213	49	—	—	—	—	—	—	100	—	100	—	37	26	—	—	—	37	26	137	26	4	"
Kreenholmi puuvillavab. Haigekassa	1779	—	1779	1681	62	—	—	1681	62	1271	25	—	—	—	—	—	—	1271	23	—	—	—	—	—	—	1271	23	1	"	
Narva Linaketramise Manuf. Haigek.	1198	851	2049	1771	80	—	—	1771	80	905	45	291	63	247	—	538	63	1444	08	—	—	—	—	—	—	1444	08	2	"	
Narva Kalevibrüko Haigekassa	603	445	1048	1277	92	—	—	1277	92	839	99	36	70	10	—	46	70	886	69	—	—	—	—	—	—	886	69	2	"	
Narva Kalevibrüko Haigekassa	1129	560	1689	2243	34	—	—	2243	34	888	95	477	24	271	60	748	84	1637	79	—	—	—	—	—	—	1637	79	2	"	
Balti Puuvillavabriku Haigekassa	1081	430	1531	2159	38	—	—	2159	38	1061	94	—	—	180	—	180	—	1241	94	—	—	—	—	—	—	1241	94	1 ^{1/2}	"	
Sindi tekstiilvabrikute Haigekassa	294	240	534	613	38	—	—	613	38	311	80	162	74	29	—	191	74	503	54	—	—	—	—	—	—	503	54	2	"	
Hiiu-Kärjala Kalevibr. Haigekassa	279	—	279	271	38	—	—	271	38	399	28	69	—	29	—	80	—	479	28	—	—	—	—	—	—	479	28	1	"	
Kohila Paberivabriku Haigekassa	934	1084	2018	1618	76	—	—	1618	76	777	85	832	58	1892	68	2725	26	3593	11	—	—	—	—	—	—	3593	11	2	"	
Kohila-Järve põlevkivikaev. Haigek.	317	384	701	808	46	—	—	808	46	144	79	145	20	50	50	195	70	340	49	—	—	—	—	—	—	340	49	2	"	
A./S. „Kütte-Jõud“ Haigekassa	486	793	1279	1027	80	—	—	1027	80	351	10	339	51	142	55	482	06	833	16	—	—	—	—	—	—	833	16	2	"	
Port-Kunda Tsemendivabriku Haigek.	32	41	73	100	—	—	—	100	—	64	08	59	50	—	—	123	58	—	—	—	—	—	—	—	—	123	58	2	"	
„Rosen & Ko.“ Haigekassa	48	90	138	85	—	—	—	127	38	13	59	21	79	—	—	21	79	35	29	—	—	—	—	—	—	45	42	—	"	
A/S „Loksa-Tehased“ Haigekassa	40317	89635	79922	73948	04	29175	64	102783	68	22748	27	15677	88	7538	91	23216	79	45965	06	43616	96	14085	29	57652	25	103617	31	—	"	

E. Haigekassade Liidu teateid.

HAIGEKASSADE LIIDU JUHATUSE TEGEVUSEST.

Eesti Haigekassade Liidu juhatuse koosolek oli 17. sept. 1933. a. Liidu büroos Lai tn. 38, k. 4, Tallinnas.

K o o s: K. Lukk, J. Erin, V. Luksepp, F. Kauks ja A. Mägi.

E. H. Liidu revisjoni komisjoni protokoll 10. sept. s. a. vaadati läbi.

Türi Ühishaigekassa kiri 4. sept. s. a. nr. 133 järelpärimisega, millisel teel oleks Türi Ühishaigekassal võimalik Türi linnavalitsuselt võlgnevat summat Kr. 372,80 kätte saada, kuna tööinspektori poolt olla haigekassa nõudmine rahuldamata jäetud, sest et seadus ei võimalda omavalitsuse varandusi arestida. Peale selle järelpärimine, kui pikaajalised on politsei korras sissenõudmised.

Kuna politsei korras sissenõudmistel on ühekuuline tähtaeg, siis otsustatakse see haigekassale teatavaks teha.

Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse kiri 14. juulist s. a. nr. 4221 apteekidest rohkreseptide ärakirjade väljaandmise korra asjas haigekassadele võetakse teatavaks.

„Eesti Entsüklopeedia“ toimetusele on kiri 13. IX s. a. palvega, saata toimetusele andmed E. H. Liidu organisatsiooni, tegevuse ja asumise aja kohta.

Andmed otsustatakse saata. Ülevaate koostamiseks paluda L. Johansonil. Eesti Haridusliidu kiri 29. aug. s. a. palvega saata neile puuduvad „Töö ja Tervise“ numbrid 1931. a. alates — otsustatakse rahuldada.

Narva Üldhaigekassa kiri 18. juulist s. a. nr. 003, et Liit pöörduks vastava ministeeriumi poole, et haigekassale antaks võimalus ettevõtjate poolt tööliste väljamaksetud palgade kohta Maksuametile antavaid teadaandeid kontrollida, kuna on ilmsiks tulnud, et tööliste osa palgade pealt on haigekassa maks tasumata jäetud ja samuti ka töölisi on registreerimata jäetud.

Selles asjas on esimees K. Lukk käinud 28. VII s. a. vann. adv. N. Teissi juures ja maksudevalitsuses läbirääkimas, kusjuures vann. adv. N. Teiss ja maksuvalitsuse direktor asusid seisukohal, et ka tööandjate poolt väljamakstud palgade kohta maksuametile antavaid teadaandeid tuleb salajasteks pidada, mida ei või välja anda igale soovijale. Kuid maksudevalitsuse direktor lubas selle küsimuse siiski veel oma juriskonsulti kaudu selgitada ja tagajärgedest Liitu informeerida.

Teedeministeeriumi kiri 7. juunist s. a. nr. 2682, milles teatatakse, et postivalitsus ei pea soovitavaks postimäärustikku §§ 623 ja 624 laiendamist ja kavatseb seda korda tulevikus muuta, mille tõttu ministeeriumil ei ole võimalik Liidu palvet täita.

Kiri võetakse teatavaks.

L. Johansonil kirjalik ettekanne Pärnu Ühishaigekassa peakoosolekust osavõtmise kohta Liidu esindajana 11. VI s. a. Ettekanne kuulatakse ära ja võetakse teatavaks.

Viljandi Ühishaigekassa kiri 12. sept. s. a. nr. 757, milles teatatakse, et haigekassal on lähenemas 20 a. tegevuse juubel, mil puhul kavatsetakse välja anda „Töö ja Tervise“ erinumbert Viljandi Ühishaigekassa juubelikirjutistega, ja palutakse selleks Liidu nõusolekut.

Viljandi Ühishaigekassale otsustatakse teatada, et „Töö ja Tervise“ erinumbri väljaandmiseks ei ole Liidu poolt takistusi, kui Viljandi haigekassa võtaks omal arvel igale kasaliikmele ühe eks.

Läti haigekassade Liidu kiri 1. sept. s. a. palvega saata neile mõningaid andmeid Eesti haiguskindlustuse kohta 1932. a. eest.

Liidu esimees teeb teatavaks, et Läti Haigekassade Liidule on andmed juba koostatud 1931. a. kohta, kuna 1932. a. aruanded ei ole veel kõikidelt haigekassadelt tulnud. Andmed saadetakse ära lähematel päevadel.

Juh. liikme V. Luksepa ettepanekul otsustatakse saata kõikidele haigekassadele eelseisva põhiseaduse muutmise puhul vastava selgitusega lendlehed. Lendlehti otsustatakse trükkida 40.000 eks.

Hädaabitöölise ravimiseks toetuse hankimise otstarbeks eeloleva talve jaoks otsustatakse pöörduda palvega vastava ministeeriumi poole.

O/Ü. „Ringhäälingu“ poole otsustatakse pöörata sotsiaalkindlustuse propaganda korraldamise otstarbeks eeloleval aastal.

Otsustatakse pöörduda ministeeriumi poole palvega, et saadetakse peale tööinspektorite ka E. H. Liidule Riigikohtu otsustest ärakirjad haigekassadesse puutuvates küsimustes.

Piimaühingute poolt 1931. a. maksetud palgade andmed — tehakse sekretärile ülesandeks kiires korras haigekassadele välja saata.

Sekretärile tehakse ülesandeks valmistada diagramm haigekassade suuruse kohta ja muretseda Eestimaa kaart, milles lipukestega ära näidata haigekassade asukohad.

LIIDU TEGEVUSE REVISJON.

Protokoll E. Haigekassade Liidu revisjoni komisjoni koosoleku üle 10. septembril 1933. a. kell 10 hommikul, Tallinnas, Lai tn. 38 — 4. Koosolekust võtavad osa E. Rosenberg, M. Peterson ja J. Voist. Liidu esindajana sekretär B. Pelmann.

I.

Revisjoni komisjoni liikmed jaotavad ametid järgmiselt: esimeheks: E. Rosenberg, sekretäriks J. Voist ja ametita liikmiks M. Peterson.

II.

Revideerimiseks on esitatud Liidu kassa- ja pearaamatud ühes peetavate abiraamatutega. Kassaraamatuse tehtud sissekanded kuni 9. sept. 1933. a. (incl.) said võrreldud väljamineku dokumentidega ja sissetulekud kviitungite ärakirjadega, mis kooskõlas leitud olevat. Kassa saldo 9 sept. 1933. a. Kr. 260,27 vastab kassas olevale rahale. Tal-

linna linnapangas jooksva arvel olev summa panga hoiuraamatu järele Kr. 1.711,42, millele vastab pearaamatu sissekandede. Pearaamatusse tehtud sissekandede revideerides selgus, et kõik sissekanded ei ole kronoloogilises järjekorras, kuna märtsi- ja aprilliku sissekanded esinevad augusti- ja septembrikuu sissekannete järele, ja nimelt: pearaamatu folio 14, 17, 19 ja 29.

E. Haigekassade Liidu arvete seis ja läbikäik 1. jaan. kuni 30. juunini 1933. a., millele esitatud revisjonikomisjonile, on kooskõlas pearaamatuga, mille järele poolaasta läbikäik on olnud Kr. 392,29 ja arvete seis 30. juuniks s. a. Kr. 9.086,53. Kuna polnud debitoride nimestikku reskontro järele, ei saanud ka rev.-komisjon liikmemaksude, „Töö ja Tervise“ komisjoni ja kirjatuse komisjoni arve ülejääki 30. juuniks aruandega võrrelda. Revisjonikomisjon peab tarvilikuks sarnase nimestiku koostamise ka poolaasta aruande jaoks. Senini on seda tehtud üks kord aastas, s. o. aasta aruande juurde.

Juhatuse koosolekute protokolle revideerides, selgus, et 28. mail s. a. peetud koosoleku protokoll on juhatus liikmete poolt veel allakirjutamata, kuna eelmisel protokollil on ai-

nult esimehe allkiri. Revideerimise juures annab sekretär B. Pelmann seletuse, et juhatus liikmed annavad oma allkirjad järgneval koosolekul. Rev.-komisjon leiab vajaliku olevat, et juhatus koosoleku ajal saaks protokoll valmis kirjutatud ja ühtlasi allkirjadega varustatud.

Kirjavahetus on korralikult peetud.

Koosolek lõpeb kell 14.45.

Revisjonikomisjoni

esimees: E. Rosenberg (allkiri.)

Sekretär: Joh. Voigt (allkiri.)

Liige: M. Peterson (allkiri.)

Haigekassategelaste nõupidamine.

E. H. Liit otsustas haigekassa tegelaste nõupidamised käesoleval aastal ära pidada 18. ja 19. või järele 25. ja 26. novembril. Nõupidamiste päevad selguvad hiljem.

Kuuaruanne järgmises numbris.

Kuna juulikuu s. a. kohta ei ole veel kuuaruandeid kõikidelt haigekassadelt tulnud, siis avaldame haigekassade juulikuu tegevuse andmed järgmises „Töö ja Tervises“.

Sotsiaalkindlustus.

UUS KORD HÄDAABITÖÖLISTE ARSTIABI ALAL.

Praegu maksva määruse alusel (RT. 23 — 1933) antakse töötatööliste avalikkudel töödel ja nende perekondadele sama fondi arvel arstiabi, rahalist toetust ja abiraha surma korral samal määral kui teistele riigi töölistele.

Nüüd on ka arstiabi töötuile võimatuseni kärbitud.

§ 1. Töökorralduse erifondi ja riigikogu poolt selleks määratavate krediitide arvel riigiasutuste poolt avalikkudele töödele võetavatele töölistele antakse nende asutuste poolt samade summade arvel arstiabi ajutistes kodukorra määrustes valitsusasutustes töötavate ametnikkude ja tööliste haiguse korral kindlustamise kohta (RT 26/27 — 1920, RT 123 — 1922, RT 51 — 1930 ja RT 29 — 1931), avalikkude tööde kestuse ajal käitistes, kus tööline töötab, neis määrustes ettenähtud alustel ja korras.

Enne tööliste paigutamist avalikkudele töödele teeb kindlaks töid korraldava asutise arstline kontroll tööliste tervisliku seisukorra ning konstateerib nende haigused ja vigastused. Tööle võetutele ei võimaldata töid korraldatavate asutiste arvel tööl olemise ajal haiguste ja vigastuste arstimist, mis arstliku kontrolli poolt tööle võtmisel kindlaks tehtud.

§ 2. Tööliste perekonnaliikmetele ei anta eelmises () paragrahvis tähendatud ajutistes kodukorra määrustes (RT 26/27 — 1920) par. 12—18 ettenähtud rahalist toetust. Samuti ei anta tööliste perekonna-liikmetele neis määrustes ettenähtud arstiabi määruste § 6

ega abiraha surma korral, välja arvatud määruste § 22 p. d. ettenähtud juhud.

Tüki- ja päevatöölistele antakse haiguse korral, mis töötegemist takistab, palka edasi kuni terveks saamiseni, kuid mitte kauem kui tööde kestuse lõpuni, — kaks kolmandikku osa päevapalga suuruses.

§ 3. Töölistele, kes haigeks jäänud või töölt vabastatud õnnetusjuhtumiste või tööst tingitud haavade ja vigastuste pärast, antakse arstiabi ja toetusraha üldises korras. Järgneb arstimise lõpetamisel tööliste alaline tööjõu kaotus, ja arvatakse tööõnnetuse läbi vigasaanule pensioni riigiasutustes ja ettevõtetes töötavate tööliste pensioni seaduses ettenähtud alustel ja korras.

SOTSIAALKINDLUSTUSE TEOSTAMINE PRANTSUSMAAL.

Prantsuse sotsiaalkindlustuse seadus 5. IV 1928. a., mis hiljem muudeti ja pandi uuesti maksma 1. VII 1930. a., moodustas Prantsusmaal uue kindlustuse süsteemi, mis peab katma haiguse, emade, invaliidisuse ja vanaduse ning surma riisikot.

Statistiliste andmete järele oli 1932. a. novembrikuu lõpul kindlustatuid üldse 10.323.539. Need omakorda jagunevad järgmiselt:

<i>Sundkindlustatud:</i>	
Mittepõllumajanduslikud elukutsed	9.258.830
Põllumajanduslikud elukutsed	920.789
<i>Vabatahtlikult kindlustatud:</i>	
Mittepõllumajanduslikud elukutsed	18.160
Põllumajanduslikud elukutsed	116.799
<i>Erikindlustus</i>	8.961

Sundkindlustuse alla kuuluvad need tööliised, kes kannavad sundkindlustuse otstarbeks ka teatavaid kohustusi. Liikmemaksu võetakse töövõtja palga suuruse järele. Kindlustuse sissetulekud koosnevad tööliste ja tööandjate liikmemaksudest ja asutuste juurdemaksudest. Sissetulekuid oli töövõtjate ja tööandjate liikmemaksudest:

1930. a. (1. VII — 31. XII) 1.496.736.174 fr.
1931. a. 3.562.401.339 „
1932. a. 3.261.798.159 „

Prantsuse seaduseandlus näeb ette kahte liiki kassasid. Ühed on n. n. „peakassad“, mille alla kuulub haiguskindlustus, emade kindlustamine ning surma puhul kindlustamine. Teised n. n. „garantiikassad“, mis teostavad vanaduse- ja invaliidisuse vastu kindlustust.

1. X 1932. a. oli 784 pea- ja 78 garantiikassasid.

SOODNE PILT PRANTSUSE HAIGUSKINDLUSTUSEST.

Sotsiaalkindlustusele vaenulikud ringkonnad on ennustanud, et Prantsuse sotsiaalkindlustus variseb pea kokku ja õnnestatakse välja kassaosaliste ja arstide kuritarvituste tõttu. Midagi selletaolist pole siiski juhtunud. Prantsuse praktiseerivate arstide selts on nõudnud

haigekassadelt haigete kontrolli teostamiseks uurimuse toimepanekut. Selle uurimuse tulemused on kokkuvõetult järgmised:

Suuremalt osalt on haigekassade ringkonnades kuritarvitusi abirahade väljavõtmise alal võrdlemisi harva ette tulnud, kuid üksikutes ringkondades on siiski tulnud ilmsiks vähemaid väärnähteid haigekassade kasutamise alal. Tähelepanu väärrib juhtude arv, kus kontrollarsti tegevuse läbi avastati haigusabirahade ebaõiglast kasutamist, ja nimelt 5 kuni 30% ja erandlikel juhtudel isegi kuni 50%.

Vaatamata sellele, et seadus haiguse vastu kindlustamise kohta on maksev juba 2 aastat, ei ole mõned haigekassad siiski haigete kontrolli teostanud, kuna teised jälle on haigeid kontrollinud kas harva või väga puudulikult. Haigekassasid, kes ei ole haigete kontrolli teostanud kokkuhoiu mõttes, süüdistatakse saamatuses ja ebaotstarbekohases majapidamises, kuna pahad harjumused oleks pidanud algusest peale kõrvaldama, sest 15 miljoni kassaosaliste hulgas leidub alati isikuid, kes puuavad haigekassa usaldust kurjasti tarvitada.

Muidu on haigekassade rahaline külg rahuloldav.

Töökaitse.

Viivitus palkade maksmisel N.-Venel.

Käesolevast aastast saadik sagenevad N.-Vene ajalehtedes teated palkade väljamaksmata jätmise kohta ühes või teises käitis. Töökomissar on nüüd palkade korratu maksimise kohta annud pikema seletuse.

Tema seletuse järele toimub tähtsamates tööstustes palkade väljamaksmine võrdlemisi korralikult, kuna vähemates käitistes jäävad palgad sageli nädalate ja isegi kuude viisi maksmata. Mõnedes käitistes olid detsembrikuu 1932. a. palgad alles märtsikuus s. a. tasumata. Töölistele ja tehnikutele väljamaksmata jäetud palkade kogusumma ulatub mitme miljoni rublani. Palkade korratu väljamaksmise põhjused on mitmet laadi. Esimeses järjekorras on palkade väljamaksmata jätmise põhjuseks rahalised raskused, kuna vabriku saadusi ei lähe korda soodsalt realiseerida, siis majanduslikud raskused, sest üldised toodangu kulud on liig kõrged. Peale selle juhtub sageli, et käitiste juhatajad, olles rahasaamise suhtes äraootaval seisukohal, kulutavad tööliste palkadeks määratud summe muuks otstarbeks, selles arvamises, et küll siis valitsus ise hoolitseb vajalikkude abinõude eest, et töölisi mitte sissetulekuta jätta.

Säärane palkade väljamaksmise viivitus mõjub töökomissari sõnade järele halvasti töökorralduse peale ja tööliste vahetusele. Tulevikus tahetakse kõiki käitiste juhatajaid, kes süüdi tunnistatakse selles, et nad tööliste palkadeks määratud krediite muuks otstarbeks on kulutanud, vastutusele võtta. Mitmed juha-

tajad on juba selle süüteo eest karistatud sunnitööga 8—10 kuuni. Töökomissar pöördus üleskutsega tööstuse poole, tehes viimasele etteheiteid, mis räägivad laiskusest ja bürokraatist, kuna ei ole küllaldaselt hoolitsetud tööliste palkade eest.

Uued palkamäärused Vene mäetööstuses.

Uus korraldus juhib esmapoones tähelepanu nende puudustele ja pahedele, mis seni maksusel olnud Doni kaevanduste palga süsteemis on ilmsiks tulnud.

Uues korralduses mainitakse, et suur osa mäetöölisi ei tea üldse, millise tasu liigi alla nad kuuluvad ja kuidas neile arvestatakse lõõktööd ja lisatasu. Selle tõttu ei saa tööliised kontrollida neile maksetud palka. Sääraste tingimuste tõttu kannavad lõõktöö-palgad puhtvormilist iseloomu ja neil ei ole ka mingit mõju toodangu tõstmisele. 1. VII. 1933. a. alates mäetööstuses maksmapandud palgasüsteem näeb ette järgmist:

1. Iga töölise ülesandeid, mis 1930. aastast alates ei ole muudetud, tuleb kontrollida ja tõsta.

2. Ringkonna trustide juhatajad võivad kohalike olusid silmas pidades palku kuni 10% võrra kõrgendada.

3. Kaevanduste meistrid ja insenerid, samuti ka jaoskondade juhatajad on töötaseme alalhoidmiseks ja palkade korraliku väljamaksmise eest täielikult vastutavad.

4. Lõõktöötasu tuleb korralikult sisse saada. Tähtsamatele tööaladele tuleb töötasu kõrgendada.

Töötasu.

HÄDAABITÖÖDE TÖÖTASU VÄHENDATI.

Maa-alustes kaevandustes töötavad töölised, kes kuuluvad tähtsamate töögruppide hulka (puurijad, raiujad, laadijad, vedajad) saavad edaspidi vähem palka. Mis aga on tehtud üle ettenähtud normi, see kuulub eritasu alla kahekordses suuruses; kui on tehtud 10% võrra enam, kui normaal-tingimused ette näevad, siis maksetakse kolmekordset tasu. Raiujad, kel tuleb töötada iseäranis rasketes tingimustes, saavad normi ületava töö eest lisatasu 250%. Mäetöölised, kes vedajatena, juhtidena elektriveduritel jne., saavad üle normi tehtud töö eest 150% lisaks ja 200% enam, kui tehtud töö hulk ületab ettenähtud normi 20% võrra. Peale selle moodustatakse eriline fond gratifikatsioonide maksmiseks alalistele eritöölisele, kes teistest erinevad seeläbi, et neil on täita suuremad kohustused, peavad ilmuma õigel ajal tööle, hoolitsemata masinate ja tööriistade korrashoiu eest jne. Gratifikatsioonid võivad olla 15 kuni 20 rublani kuus. Jaoskondade juhatajad peavad esitama kord kuus töölise nimestikku, keda on ette pandud gratifikatsioonide saamiseks. Eestitöötajad saavad 20—60 rbl. kuus enam. Kui nende töögrupi poolt tehtud töö hulk ühe kuu jooksul ületab ettenähtud normi, siis nad on õigustatud saama 2%-lise lisatasu nende grupi poolt teenitud palga üldsummast.

Muud palgamüürad. Päevatöölised, kes ei kuulu lööktöölise hulka, saavad tasu 1932. a. palganormi alusel, välja arvatud mõned üksikud eriharud, kus palku on 10 kuni 25% võrra tõstetud.

Töölise vastutuse materjalide eest. Vastava korralduse põhjal on töölised vastutavad nende kahjude eest, mis on tekkinud tööriistusega või materjaliga hooletust ümberkäimisest või eeskirjadest mittekinnipidamisest. Tekkinud kahju nõutakse sisse kuni 25% palgast, kui on ka muid kinnipidamisi, siis korrage mitte üle 50% palgast.

Tehnikute palgad. 21. V. 1933. a. korraldus näeb ette ka mõnesuguseid uuendusi senises inseneride ja tehnikute palgasüsteemis. Tulevikus on tähtsamate gruppide tehnikutel võimalus teenida kuni 1500 rublani kuus. Tehniliste osakondade üleminseneride palgad on 500—1100 rbl. kuus (enne 500—850 rbl.), s. o. millise tähtsuse omab nende osakond. Teised insenerid saavad 650—900 rbl. kuus (enne 450—500 rbl.) ja tehnikud 600—700 rbl. (enne 350—475) jne.

Kaevanduse meistri kuupalk on 200—400 rbl. (enne 140—250), ja nimelt selle järele, millise tähtsuse omab nende osakond selles tööstuses, kuna elektri-sisseseadjad saavad 275—475 rbl. (enne 275—300 rbl.) kuus palka. Täpsema toodangu plaani täitmise eest on tehniline personaal õigustatud saama lisatasu.

Vabariigi valitsus on kinnitanud uued juhtnõõrid hädaabitööde korraldamiseks, millega muu seas vähendatakse avalikkudel töölisele töötavate töölisele töötasu. Mõeldud tööpuuduse hooaja aruandest nähtub, et korraldatud töödel on töötavate töölised saanud tükilöödel kuni 2,16 kr. päevas. Päevapalk oli 110—140 s.

Vabariigi valitsus määras päevatöölise päevapalgaks 8-tunnilise tööpäeva eest maksimaalselt: 1) Harju maakonnas (ühes linnade ja alevitega) meestele 1,10 kr., naistele 1 kr., hobusemeestele 2,20 kr., 2) kõigis teistes maakondades, linnades ja alevites meestöölisele 1 kr. ja naistele 0,90 kr., hobusemeestele 2,10 kr. päevas, 3) nõrgajõulistele, kes kaotanud 40—60 prots. oma tööjõust, maksetakse päevapalgaks 8-tunnilise tööpäeva eest meestele 0,80 kr., naistele 0,60 kr. Kantsleitöödel töötavatele tööjõududele maksetakse päevapalgaks Tallinnas 1,30 kr. ja mujal 1,10 kr. Kui päevatöölise tööpäev kestab vähem kui 8 tundi, määratakse päevatasu kindlaks vastavalt töötundide arvule.

Valitsuse poolt vastuvõetud uute juhtnõõride järgi on tükilööliste nädalateenistus sarnane, et töötasu ei ületaks: 1) Harju maakonnas (ühes linnades ja alevites) meestele ja naistele 7,20 kr. nädalas ja hobusemeestele 18 kr. nädalas, 2) teistes maakondades ja linnades meestele ja naistele 6,60 kr. ja hobusemeestele 16 kr.

Sarnane töötasu vähendamine on eriti nüüd, kus rahaväärtus langenud ja elukallidus tõusnud, täiesti põhjendamata ja ülekohtune.

Trükivigade õiendus.

Eelmises „Töö ja Tervise“ numbris (nr. 9) lhk. 176 meie poolt toodud maikuu s. a. haigekassade kuuaruannete kokkuvõtete tabelis on tekkinud järgmised eksitavad trükivigad:

Rakvere Ühishaigekassa Tegevuskapitali arve väljaminekutes, summade lahtris on trükitud 1268,59, kuna peab olema 1286,59; Kuressaare Ühishaigekassas on näidatud perekonnaliikmeid maikuu lõpuks 393, peab aga olema 333; Türi Ühishaigekassa Kassaliikmete Ravikapitali arvel välja antud toetuste kokkuvõtete lahtris on näidatud 1777,77, peab olema 1177,77; Põltsamaa Ühishaigekassa kassaliikmete toetusrahade lahtris on trükitud 145,24, kuna peab olema 145,84

SISU: 1) Sündivuse langus ja sotsiaalpoliitika — *J. Sonin*. 2) Haiguste vastu kindlustamise seadus kohtute ja kindlustusametite uuema prakse järgi — *O. Vahtra*. 3) Kas tööinspeksioon haigekassade arvepidamise arengust mahajäänu? — *V. Luksepp*. 4) Invaliidisuse ja vanaduse kindlustus Taanis — *Aug. Gustavson*. 5) Rahvusvahelised sotsiaalkonventsioonid ja Eesti — *Aug. Gustavson*. 6) Voldemar Grohmann 60 aastane. 7) Laste hoolikandjad tööl. 8) Transportitöölised vajavad haiguskindlustust. 9) Viljandi Ühishaigekassa tegevusest. 10) Haigekassade tegevusest. 11) Kokkuvõtte haigekassade kuuaruannetest. 12) E. Haigekassade Liidu teateid. 13) Sotsiaalkindlustus. 14) Töökaitses. 15) Töötasu. 16) Pildid.

Tegev toimetaja L. Johanson, kaastoimetaja Aug. Gustavson.

Vastutav toimetaja: B. Peelman.

Väljaandja: Eestimaa Haigekassade Liit.

Kirjastuse o.-ü. „Täht“ trükk. Tallinnas, V. Pärnu mnt. nr. 31.